

Zbirka medijskih objav

INŽENIRSKA ZBORNICA SLOVENIJE,
za obdobje 27. 7. 2019

Število objav: 20

Internet: 15

Tisk: 5

Spremljane teme:

Inženirska dejavnost, ...: 0

Inženirska zbornica ...: 1

Barbara Škraba Flis: 0

Gradbeni zakon: 2

Zakon o ... načrtovanju: 0

Zakon o ... arhitektih: 0

Gradbena parcela: 0

Evidenca stavbnih zemljišč: 0

Svetovni gradbeni forum 2019: 0

Gradbeništvo, graditev: 18

Internet	Naslov	Termit: opravljena analiza Arsa je nestrokovna, Balažič: Ne verjamem jim niti besede		
Zaporedna št. 1	Medij; Doseg	24ur.com; 773.233, Slovenija		
	Rubrika, Datum	Ostalo; 26. 7. 2019		
Stran v zbirki: 10	Avtor	Ti.Š.		
	Teme	Gradbeništvo, graditev		
Povzetek	...koristno in potrebno", je tudi v skladu z zavezami EU na področju vzpostavljanja krožnega gospodarstva v praksi, je menila Ana Mladenovič iz Zavoda za gradbeništvo Slovenije (ZAG), ki Termitu izdaja dovoljenje za vgrajeni gradbeni material. ZAG sodeluje s Termitom od leta 2012 in na podlagi izkušenj iz tega obdobja...			

Internet	Naslov	Slovenski model napotitev: Po nesluteni rasti in kritikah v EU čas za premislek (tema)		
Zaporedna št. 2	Medij; Doseg	Sta.si; 520.000, Slovenija		
	Rubrika, Datum	Slovensko gospodarstvo; 26. 7. 2019		
Stran v zbirki: 12	Avtor	STA , Marjetka Nared		
	Teme	Gradbeništvo, graditev		
Povzetek	...Sloveniji. S tem naj bi se preprečilo čezmerno izvajanje storitev in napotitev delavcev na delo t.i. slamnatim podjetjem in delodajalcem, predvsem v gradbeništvu in industriji, ki so prej kršili pravila. V preteklosti so se namreč napoteni delavci v Slovenijo pogosto vračali opeharjeni: brez plač, socialnih prispevkov...			

Internet	Naslov	Maja Sunčič: Šarec gre na morje in za sabo pušča razsulo. Briga ga za ves svet! (KOLUMNA)		
Zaporedna št. 3	Medij; Doseg	Reporter.si; 144.264, Slovenija		
	Rubrika, Datum	Ostalo; 26. 7. 2019		
Stran v zbirki: 16	Avtor	Maja Sunčič		
	Teme	Gradbeništvo, graditev		
Povzetek	...odhodki in s tem sama dodatno prilila olje na ogenj. Po najnovjših podatkih Eurostata je bila Slovenija meseca maja med državami z najvišjo stopnjo rasti gradbeništva v EU, prav gradbeni balon pa je bilo v času izbruha zadnje krize 2008 med glavnimi krivci za dolgoletno gospodarsko krizo. Vendar tudi za vse to briga...			

Internet	Naslov	Slovenski model napotitev delavcev razburja Avstrijce		
Zaporedna št. 4	Medij; Doseg	Hudo.com; 143.744, Slovenija		
	Rubrika, Datum	Ostalo; 26. 7. 2019		
Stran v zbirki: 18	Avtor	A. P.		
	Teme	Gradbeništvo, graditev		
Povzetek	...Sloveniji. S tem naj bi se preprečilo čezmerno izvajanje storitev in napotitev delavcev na delo t.i. slamnatim podjetjem in delodajalcem, predvsem v gradbeništvu in industriji, ki so prej kršili pravila. V preteklosti so se namreč napoteni delavci v Slovenijo pogosto vračali opeharjeni: brez plač, socialnih prispevkov...			

Internet	Naslov	Kaj očitajo Sloveniji in zakaj pravijo, da gre za 'goljufijo in izkoriščanje'?		
Zaporedna št. 5	Medij; Doseg	Cekin.si; 121.417, Slovenija		
	Rubrika, Datum	Ostalo; 26. 7. 2019		
Stran v zbirki: 22	Avtor	M. M.		
	Teme	Gradbeništvo, graditev		
Povzetek	...Sloveniji. S tem naj bi se preprečilo čezmerno izvajanje storitev in napotitev delavcev na delo t.i. slamnatim podjetjem in delodajalcem, predvsem v gradbeništvu in industriji, ki so prej kršili pravila. V preteklosti so se namreč napoteni delavci v Slovenijo pogosto vračali opeharjeni: brez plač, socialnih prispevkov...			

Tisk	Naslov	BI RADI GRADILI? STOPITE V DOLGO ČAKALNO VRSTO.		
Zaporedna št. 6	Medij; Doseg	Svet24; 118.000, Slovenija	Stran: 6	Površina: 951 cm ²
	Rubrika, Datum	Ostalo; 27. 7. 2019		
Stran v zbirki: 24	Avtor	Ž. K.		
	Teme	Gradbeni zakon , Gradbeništvo, graditev		
Povzetek	DOLGI ROKI Vse vlade se borijo proti t BI RADI GRADILI? V DOLGO ČAKALNI MPIRCNJOfniA Slovenija za tiste, ki se lotevajo gradnje, ni ravno prijazna država. Za dokumente, ki jih na Danskem dobijo v dveh mesecih, se pri nas v povprečju čaka osem mesecev. Slovenci smo zadnjE leto izredno navdušeni			

Internet	Naslov	Ko se dokažeš, je lažje, ugotavljajo podjetnice		
Zaporedna št. 7	Medij; Doseg	Svetkapitala.si; 78.406, Slovenija		
	Rubrika, Datum	Ostalo; 26. 7. 2019		
Stran v zbirki: 27	Avtor	Milka Bizovičar		
	Teme	Gradbeništvo, graditev		
Povzetek	...kopalnice. Največji izziv vsake poslovne ženske na vodstvenem položaju je, da se mora bolj dokazovati kot moški, se strinjata obe sogovornici. »Ker delam v gradbeništvu, ki velja za moško področje, se moram še toliko bolj,« je poudarila Sabina Sobočan. Kot ugotavlja, mora večina poslovnih žensk na podobnem položaju pokazati...			

Internet	Naslov	Kmetijstvo doživelo bum, to so prihodki največjih pomurskih družb		
Zaporedna št. 8	Medij; Doseg	Sobotainfo.com; 70.528, Slovenija		
	Rubrika, Datum	Ostalo; 26. 7. 2019		
Stran v zbirki: 30	Avtor	Unknown		
	Teme	Gradbeništvo, graditev		
Povzetek	...kmetijstvu, gozdarstvu in ribolovu v 2018 dosegla ogromno rast. S kar 22 odstotki je bliskovito švignila mimo 4,5-odstotne rasti slovenskega BDP. Celo v gradbeništvu so zabeležili 'le'13-odstotno rast. Pri Financah so na osnovi uradne statistike, z analizo velikih kmetovalcev in samostojnih podjetnikov oziroma manjših...			

Internet	Naslov	V Termitu prepričani, da so žrtev medijske gonje		
Zaporedna št. 9	Medij; Doseg	Times.si; 61.010, Slovenija		
	Rubrika, Datum	Ostalo; 26. 7. 2019		
Stran v zbirki: 33	Avtor	Mihael Korsika		
	Teme	Gradbeništvo, graditev		
Povzetek	...vzorci,« je pojasnil. Kakšna je razlika med porušenimi in neporušenimi vzorci, je na včerajšnji novinarski konferenci pojasnila Ana Mladenovič z Zavoda za gradbeništvo Slovenije, ki Termitu izdaja dovoljenje za vgrajeni gradbeni material. Ne bi smeli uporabljati niti čajne žličkePo njenih besedah je bistvena razlika...			

Tisk	Naslov	O delu policije in redarstva		
Zaporedna št. 10	Medij; Doseg	Gorenjski glas - Jeseniške novice; 16.000, Slovenija	Stran: 4	Površina: 270 cm ²
	Rubrika, Datum	priloga Jeseniške novice; 26. 7. 2019		
Stran v zbirki: 34	Avtor	Urša Peternel		
	Teme	Gradbeni zakon		
Povzetek	...naloge izvajali tudi ponoči in ob koncu tedna. Lani so prejeli 830 klicev na številko redarstva, kar je dvajset odstotkov več kot leto prej. Je pa lani nov gradbeni zakonik del zadev z gradbene inšpekcije prenesel na občinsko inšpekcijo, tako da se je povečal obseg dela s tega področja. Občinski svetniki so pohvalili delo...			

Tisk	Naslov	OBJEKTI, KI PREČKAJO RAZDALJE - MED STVARM IN LJUDMI		
Zaporedna št. 11	Medij; Doseg	Dnevnik - Dnevnikov objektiv; 15.000, Slovenija	Stran: 4	Površina: 2.949 cm ²
	Rubrika, Datum	Ostalo; 27. 7. 2019		
Stran v zbirki: 41	Avtor	Anja Hreščak		
	Teme	Inženirska zbornica Slovenije		
Povzetek	...katerem je bil viadukt Črni Kal predan prometu - je Pipenbaher za inventivno konstruktorsko zasnovo in realizacijo omenjenega viadukta prejel nagrado Inženirske zbornice za izjemne inženirske dosežke. Viadukt Črni Kal je tehnološko in oblikovalsko še zmeraj eden najzahtevnejših in najdaljših premostitvenih objektov v Sloveniji,...			

Internet	Naslov	V 2017 je nastalo manj, prenehalo poslovati pa več podjetij kot v 2016		
Zaporedna št. 12	Medij; Doseg	Stat.si; , Slovenija		
	Rubrika, Datum	Ostalo; 26. 7. 2019		
Stran v zbirki: 43	Avtor	Unknown		
	Teme	Gradbeništvo, graditev		
Povzetek	...motornih vozil (prvih je bilo 18,5 %, drugih 18,8 %). Sledila so podjetja v strokovnih, znanstvenih in tehničnih dejavnostih (15,8 % in 16,6 %) in podjetja v gradbeništvu (15,1 % in 16,5 %). Med vsemi podjetji, ki so poslovala v letu 2017, je bilo podjetij z vsaj eno zaposleno osebo, nastalih v tem letu na novo, 9,8 %,...			

Internet	Naslov	Slovenski model napotitev: Po nesluteni rasti in kritikah v EU čas za premislek		
Zaporedna št. 13	Medij; Doseg	lusinfo.si; , Slovenija		
	Rubrika, Datum	Ostalo; 26. 7. 2019		
Stran v zbirki: 46	Avtor	STA		
	Teme	Gradbeništvo, graditev		
Povzetek	...Sloveniji. S tem naj bi se preprečilo čezmerno izvajanje storitev in napotitev delavcev na delo t.i. slamnatim podjetjem in delodajalcem, predvsem v gradbeništvu in industriji, ki so prej kršili pravila. V preteklosti so se namreč napoteni delavci v Slovenijo pogosto vračali opeharjeni: brez plač, socialnih prispevkov...			

Tisk	Naslov	Gospodarstvo je danes bolj pripravljeno na novo krizo		
Zaporedna št. 14	Medij; Doseg	Domžalski slamnik; , Slovenija	Stran: 6	Površina: 838 cm ²
	Rubrika, Datum	Ostalo; 26. 7. 2019		
Stran v zbirki: 49	Avtor	Unknown		
	Teme	Gradbeništvo, graditev		
Povzetek	...gredo namreč v pokoj, mlajši pa se odpravljajo v druge posle, računalništvo, pravo, ekonomijo, medtem ko delovne sile v obrtništvu, kot je zidarstvo, gradbeništvo in podobne storitve, manjka. Omenili ste, da je število članov po ukinitvi obveznega članstva padlo, a menda v zadnji letih raste? Članstvo, glede na številko,...			

Tisk	Naslov	GOSPODARSTVO JE DANES BOLJ PRIPRAVLJENO NA NOVO KRIZO		
Zaporedna št. 15	Medij; Doseg	Domžalski slamnik; , Slovenija	Stran: 6	Površina: 1.104 cm ²
	Rubrika, Datum	Ostalo; 26. 7. 2019		
Stran v zbirki: 52	Avtor	A. Mateja Kegel		
	Teme	Gradbeništvo, graditev		
Povzetek	...gredo namreč v pokoj, mlajši pa se odpravljajo v druge posle, računalništvo, pravo, ekonomijo, medtem ko delovne sile v obrtništvu, kot je zidarstvo, gradbeništvo in podobne storitve, manjka. Omenili ste, da je število članov po ukinitvi obveznega članstva padlo, a menda v zadnji letih raste? Članstvo, glede na številko,...			

Internet	Naslov	V Termitu prepričani, da so žrtev medijske gonje		
Zaporedna št. 16	Medij; Doseg	Novice.svet24.si; , Slovenija		
	Rubrika, Datum	ostalo; 26. 7. 2019		
Stran v zbirki: 55	Avtor	Mihael Korsika		
	Teme	Gradbeništvo, graditev		
Povzetek	...vzorci,«je pojasnil. Kakšna je razlika med porušenimi in neporušenimi vzorci, je na včerajšnji novinarski konferenci pojasnila Ana Mladenovič z Zavoda za gradbeništvo Slovenije, ki Termitu izdaja dovoljenje za vgrajeni gradbeni material. Ne bi smeli uporabljati niti čajne žličke Po njenih besedah je bistvena razlika...			

Internet	Naslov	Nova blagovna znamka Slovenski ornament Jože Karlovšek ohranjanja slovensko kulturno dediščino Lepo je, to je lepota po naše!		
Zaporedna št. 17	Medij; Doseg	O-sta.si; , Slovenija		
	Rubrika, Datum	ostalo; 26. 7. 2019		
Stran v zbirki: 60	Avtor	Unknown		
	Teme	Gradbeništvo, graditev		
Povzetek	...več knjig in strokovnih članov o slovenski hiši, slovenskem ornamentu, stavbarstvu. Povzpel se je med naše najvidnejše raziskovalce ljudskega blaga v gradbeništvu in slikarstvu ter s samosvojem načinom dela oral ledino na tem področju, Na njegovo dekorativno slikarstvo je v veliki meri vplival tudi Maksim Gaspari...			

Internet	Naslov	Termit zavrača očitke Arsa o povzročeni okoljski škodi		
Zaporedna št. 18	Medij; Doseg	Findinfo.si; , Slovenija		
	Rubrika, Datum	Ostalo; 26. 7. 2019		
Stran v zbirki: 62	Avtor	STA		
	Teme	Gradbeništvo, graditev		
Povzetek	...koristno in potrebno", je tudi v skladu z zavezami EU na področju vzpostavljanja krožnega gospodarstva v praksi, je menila Ana Mladenovič iz Zavoda za gradbeništvo Slovenije (ZAG), ki Termitu izdaja dovoljenje za vgrajeni gradbeni material. ZAG sodeluje s Termitom od leta 2012 in na podlagi izkušenj iz tega obdobja...			

Internet	Naslov	Kmetijska zadruga Ptuj je med najuspešnejšimi v državi		
Zaporedna št. 19	Medij; Doseg	Ptujinfo.com; , Slovenija		
	Rubrika, Datum	Ostalo; 26. 7. 2019		
Stran v zbirki: 65	Avtor	Unknown		
	Teme	Gradbeništvo, graditev		
Povzetek	...kmetijstvu, gozdarstvu in ribolovu v 2018 dosegla ogromno rast. S kar 22 odstotki je bliskovito švignila mimo 4,5-odstotne rasti slovenskega BDP. Celo v gradbeništvu so zabeležili 'le'13-odstotno rast. Pri Financah so na osnovi uradne statistike, z analizo velikih kmetovalcev in samostojnih podjetnikov oziroma manjših...			

Internet	Naslov	VISOKI DOBIČKI: To so prihodki največjih podravske kmetijskih družb		
Zaporedna št. 20	Medij; Doseg	Ptujinfo.com; , Slovenija		
	Rubrika, Datum	Ostalo; 26. 7. 2019		
Stran v zbirki: 68	Avtor	Unknown		
	Teme	Gradbeništvo, graditev		
Povzetek	...kmetijstvu, gozdarstvu in ribolovu v 2018 dosegla ogromno rast. S kar 22 odstotki je bliskovito švignila mimo 4,5-odstotne rasti slovenskega BDP. Celo v gradbeništvu so zabeležili 'le'13-odstotno rast. Pri Financah so na osnovi uradne statistike, z analizo velikih kmetovalcev in samostojnih podjetnikov oziroma manjših...			

Termit: opravljena analiza Arsa je nestrokovna, Balažič: Ne verjamem jim niti besede

[24 24ur.com/novice/slovenija/termit-opravljena-analiza-arsa-je-nestrokovna.html](https://www.24ur.com/novice/slovenija/termit-opravljena-analiza-arsa-je-nestrokovna.html)

Opravljena analiza tal in vode na območju Drtije, ki jo je opravil Arso, je po oceni Termita nestrokovna. Sicer se večinoma strinjajo z načinom vzorčenja in kemičnimi analizami, a interpretacija Arsa po njihovem mnenju ne upošteva pravnih uredb. Na odziv Arsa še čakajo. Moravški župan pa medtem odgovarja, da njihovim navedbam ne verjame.

00:0000:00

Iz SVETA: Moravški župan ne verjame Termitu

Poročilo Agencije RS za okolje (Arso) po opravljeni analizi tal in vode na območju Drtije, kjer deluje družba Termit, je nestrokovno, so danes ocenili v Termitu. Kritični so predvsem do tega, da je Arso preučeval porušene (zmlate) vzorce in ne neporušenih, kritični so tudi do interpretacije pridobljenih rezultatov.



"Absolutne varnosti ni," priznava Ana Mladenovič iz Zavoda za **gradbeništvo** Slovenije. FOTO: Kanal A

Termit se po navedbah direktorja družbe **Antona Serianza** večinoma strinja z načinom vzorčenja in tudi kemičnimi analizami v okviru analize, ki jo je v začetku leta naročilo ministrstvo za okolje in prostor. *"Interpretacija s strani Arsa pa je po našem prepričanju nestrokovna in ne upošteva pravnih uredb,"* je pojasnil Serianz na današnji novinarski konferenci na sedežu podjetja.

Termitu je zaradi poročila Arsa nastala velika škoda, je prepričan direktor. Preden se bodo odločili o nadaljnjih korakih, pa bodo počakali na odziv Arsa.

Vzorčenje je sicer opravilo podjetje Irgo Consulting, analize pa so bile izdelane v Nacionalnem laboratoriju za zdravje, okolje in hrano (NLZOH) v Mariboru. A težava je nastala že pred tem, je prepričan Serianz. Razlog za neustreznost vzorčenja in izluževanja vzorcev po njegovem namreč izvira že iz projektne naloge, ki jo je januarja pripravilo okoljsko ministrstvo. V tej nalogi je ministrstvo določilo, da se za testiranje odvzame porušene - torej zmlete - vzorce in ne neporušenih.

Serianz je bil kritičen tudi do dejstva, da poročilo ne opredeljuje, kdo na Arsu je podal interpretacijo in ali ima ta oseba dovolj strokovnega znanja za to delo.

'Napačna klasifikacija objekta določila napačno analitiko'

Svetovalka uprave Termita **Alenka Sešek Pavlin** je poudarila, da Termit sprejema izključno inertne in nenevarne odpadke. Teh ne odlaga, ampak jih predela v gradbeni material, s katerim zapolnjuje luknje, ki so nastale v desetletjih kopanja kremenčevega peska. V postopku predelave dosega, da se *"potencialno nevarne snovi trajno imobilizirajo"*.

Kar dela Termit, je *"dobro, koristno in potrebno"*, je tudi v skladu z zavezami EU na področju vzpostavljanja krožnega gospodarstva v praksi, je menila **Ana Mladenovič** iz Zavoda za **gradbeništvo** Slovenije (ZAG), ki Termitu izdaja dovoljenje za vgrajeni gradbeni material. ZAG sodeluje s Termitom od leta 2012 in na podlagi izkušenj iz tega obdobja je Mladenovičeva poudarila, da podjetje dela *"odgovorno in pošteno"*.

Arso je po njenem pri analizi naredil napako, ko je nasip, ki je gradbeni objekt, obravnaval kot tla in rezultate presojal po uredbi o mejnih, opozorilnih in kritičnih imisijskih vrednostih nevarnih snovi v tleh. *"Ta napačna klasifikacija objekta je določila napačno analitiko,"* je opozorila.

Izpostavila je tudi problematičnost analize zmlatih vzorcev. V odpadkih, ki jih v skladu z izdanimi dovoljenji sprejema Termit, so namreč prisotne težke kovine, a te so povsod okoli nas. Tudi denimo v čajni žlički, ki jo uporabljamo vsakodnevno, ter cementu. *"Njihova vsebnost ni problematična, saj so te snovi netopne in imobilno vezane, zato ne prehajajo v okolje. Ključno je torej, koliko se te snovi izločajo iz materiala,"* je poudarila.

Mladenovičeva je zagotovila, da v Termitu odpadke obdelajo tako, da so težke kovine fizikalno in kemijsko imobilizirane in zato ne prehajajo v okolje. Je pa priznala, da *"absolutne varnosti ni"*.

Termit: Arso bi moral odvzete vzorce najprej namakati v destilirani vodi, nato pa analizirati izlužek

Po oceni Termita sicer Arso ne bi smel analizirati prisotnosti snovi v zmlatih vzorcih, ampak odvzete vzorce gradbenega materiala namakati v destilirani vodi, nato pa analizirati pridobljeni izlužek in tako ugotavljati, koliko in kakšne snovi iz vzorca lahko prehajajo v okolje.

Da so interpretacije Arsa v zadevi Termit *"zelo pristranske v škodo Termita"* je ocenil tudi **Viktor Grilc** z velenjske visoke šole za varstvo okolja. **Domen Neffat** iz odvetniške družbe Neffat pa je poudaril, da je poročilo glede na to, da so bile vse analize narejene na gradbenem objektu, nasipu, in ne na tleh, z vidika nastanka okoljske škode tlom občutno pomanjkljivo.

"V sklopu vzorčenja so bili res narejeni tudi vzorci na naravnih tleh, vendar pa slednji niso bili vključeni v laboratorijske analize, saj so že terenske meritve pokazale, da ni prisotnih spornih snovi. Iz tega izhaja, da naravna tla v sklopu analiz niso bila preiskana," je poudaril Neffat.



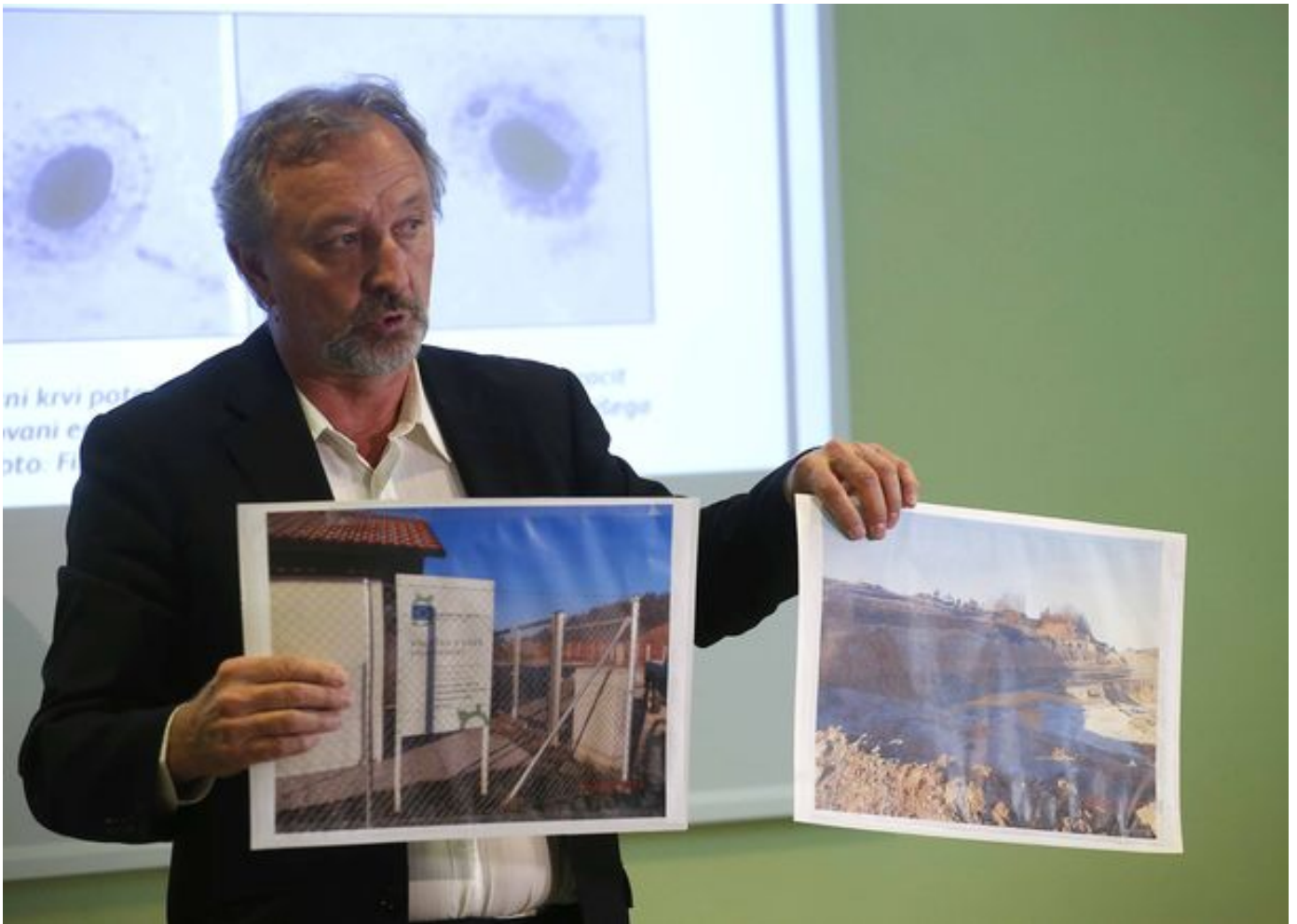
V Termitu so danes ocenili, da je poročilo Arsa o stanju tal in vode na območju Drtije, kjer deluje družba Termit, nestrokovno. Arsu sicer ne očitajo goljufije, ampak nestrokovnost. FOTO: POP TV

Serianz je sicer spomnil, da predelava odpadkov ni Termitova glavna dejavnost. *"Delovna mesta in naša proizvodnja niso ogroženi,"* je pomiril tako delavce kot poslovne partnerje. *"Kljub temu nam je bila storjena nesorazmerno velika škoda - kako velika, bomo lahko izmerili šele v prihodnosti,"* je dodal.

Preden se bo Termit odločil o nadaljnjih korakih, bodo v podjetju sicer počakali na odziv Arsa. *"Računamo, da so naši argumenti dovolj močni, da bo Arso spoznal svojo zmoto. Računamo, da se bodo te stvari uredile in da bo Arso priznal, da nam je bila povzročena škoda,"* je dejal direktor. *"Sicer pa smo podjetje, ki živi od trga, in bomo zaščitili vse svoje interese,"* je poudaril. Arsu sicer ne očita goljufije, ampak zgolj nestrokovnost, je še povedal.

Balažic predstavnikom Termita ne verjame niti besede

Župan Občine Moravče **Milan Balažic** pa je medtem zavrnil očitke družbe Termit na opravljeno okoljsko analizo tal in vode na Drtiji. Gre za stare obraze, povezane s Termitom, je očital strokovnjakom, ki so danes nastopili na Termitovi novinarski konferenci. *"Ne verjamem jim niti besede,"* je dejal v izjavi za medije v Moravčah.



Župan Moravč Milan Balažič pravi, da je stroka, ki je danes nastopila na novinarski konferenci Termita, tudi na plačilnem spisku podjetja. FOTO: Bobo

Strokovnjaki, ki so na današnji tiskovni konferenci na sedežu Termita zagovarjali podjetje, so v Moravčah "dobro znani obrazi". "To so obrazi, ki so ves čas podpirali Termit in imajo roke do komolcev umazane s to podporo in raznimi analizami, ki kažejo, da je vse v najlepšem redu," je očital Balažič.

"Ta stroka bo tako dolgo ponavljala zadeve, dokler ne bodo v prid podjetja Termit. In vsa ta stroka je na plačilnem spisku podjetja," je dodal. Tako so danes v prid Termitu govorili tudi večinski lastniki podjetja, ki "branijo svoj umazano pridelan denar". "Ne verjamem jim absolutno niti besede," je bil oster župan.

Vprašal se je, zakaj iz gradbenih materialov, ki jih vgrajujejo v Drtiji, ne zgradijo svojih lastnih hiš in zakaj tega materiala ne odlagajo v bližini svojih domov. Poudaril je tudi, da Termit velikega dela odpadkov ni predelal, ampak jih je zgolj stresel v luknje in zakril z zemljo.

Termitu je očital tudi, da na deponiji nadaljuje z aktivnostmi za prikrivanje svojih spornih praks. "Skušajo zakriti nekatere zadeve, ki jih očitno ne sme videti naše oko," je izpostavil.

"Edina resnica, ki je bila povedana danes, je to, da ima to podjetje še vedno vsa potrebna okoljevarstvena dovoljenja," je dejal Balažič. Ponovno je tako pozval k odvzemu okoljevarstvenega dovoljenja Termitu za predelavo odpadkov.

Pozval je tudi k sanaciji območja in njegovemu zaprtju na način, da strupene snovi ne bodo uhajale v naravo. Še prej pa je treba najti in izkopati sode s fenolom, ki so jih po besedah prič, sedanjih in nekdanjih zaposlenih v Termitu, tam zakopali.

V Moravčah so sicer še naprej odločeni, da novih kamionov z nevarnimi odpadki tam ne bo več. "Če bo treba, bomo to preprečili s svojimi telesi," je še napovedal Balažic.

Ministrstvo za okolje poročila o stanju na Drtiji ne komentira

Na ministrstvu za okolje in prostor poročila o stanju okolja na Drtiji, kjer svoje aktivnosti izvaja podjetje Termit, ne komentirajo. Gre namreč za ugotovitve, ki služijo kot dokazilo v upravnem postopku ugotavljanja okoljske škode, postopek pa je še v teku, so pojasnili.



Predelava odpadkov sicer ni Termitova glavna dejavnost.FOTO: POP TV

"Ker gre za poročila, ki služijo kot dokazilo v upravnem postopku ugotavljanja okoljske škode, v katerem se bo izvajal dokazni postopek, preko medijev dokazil, ki so predmet upravnega postopka, ne moremo komentirati, saj je postopek še v teku," so danes sporočili z okoljskega ministrstva.

Predstavniki Termita so bili sicer prisotni pri vseh aktivnostih - vzorčenju in raziskavah - na območju peskokopa Drtija, so še dodali na ministrstvu.

Slovenski model napotitev: Po nesluteni rasti in kritikah v EU čas za premislek (tema)

Slovenija je v 10 letih zabeležila nekajkratno rast napotitev delavcev v **EU**. Prav zaradi tega skoka in obstoječe ureditve dajatev za delodajalce, ki napotujejo, je država v **EU** deležna ostrih kritik o "goljufijah in izkoriščanju". Bruselj je bil že zaprosen za preiskavo slovenskega modela, vlada pa priznava, da je potreben premislek o ukrepih.

Delodajalci v Sloveniji za delavce, ki jih želijo napotiti v drugo državo **EU**, potrebujejo obrazec **A1** (nekdanji **E101**), ki ga izda pristojna območna enota Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije (**ZZZS**). Na **ZZZS** so za **STA** pojasnili, da so leta 2008 izdali 17.668, leta 2011 44.442, leta 2014 103.370, leta 2017 pa že 159.136 teh obrazcev. Lani je sledil upad na 127.059 potrdil. Posameznik je sicer lahko v tujino v istem letu napoten večkrat, torej je zanj izdanih več potrdil.

V času napotitve delodajalci pri nas za delavce ne plačujejo prispevkov od dejanske plače, temveč od primerljive plače, kot če bi delo opravljali v Sloveniji. Napoteni delavci praviloma prejema tudi dodatke, kot sta dodatek za ločeno življenje in dodatek zaradi višjih stroškov v tujini, zato so njihovi dohodki višji, kot bi bili za enako delo v Sloveniji.

Prav občutna rast napotitev ter olajšave delodajalcem pri socialnih prispevkih pa gredo močno v nos interesnim združenjem v **EU**.

V Evropski zvezi gradbenih in lesnih delavcev so Evropsko komisijo pred poletjem opozorili, da je Slovenija po številu napotitev postala tretja največja sila v vsej **EU**. Kot so izračunali, naša država v **EU** napoti skoraj 100.000 gradbenih delavcev, čeprav ima v tej dejavnosti le 55.000 domačih delavcev. Večina jih preko Slovenije pride iz Zahodnega Balkana, se zavedajo.

Predsednik zveze Dietmar Schäfers je ocenil, da se veliko večino teh delavcev sistematično izkorišča. "Slovenija je zgradila zaslužkarski poslovni model, ki temelji na socialnih goljufijah in izkoriščanju delavcev. To je popolnoma nesprejemljivo, zato je treba to prakso nemudoma ustaviti," je bil oster.

V Bruselj so se že pritožila tudi avstrijska interesna združenja, Avstrija pa bo, preden naredi enak korak, skušala s Slovenijo vzpostaviti dialog.

Strožji pogoji za **A1**

Na ministrstvu za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti so v odzivu na očitek o skoku števila napotitev in izkoriščanju delavcev za **STA** spomnili, da je bil lani uveljavljen zakon o čezmejnem izvajanju storitev, ki predpisuje strožje pogoje za izdajo potrdil **A1**.

Po tem zakonu je potrdilo izdano le delodajalcu, ki ni kršil določb v zvezi s plačilom za delo, delovnim časom in zaposlovanjem na črno ter redno izplačuje plače in prispevke za socialna zavarovanja. Poleg tega mora imeti v celoti poravnane vse davčne obveznosti. Delodajalec mora za pridobitev obrazca dejavnost opravljati tudi v Sloveniji.

S tem naj bi se preprečilo čezmejno izvajanje storitev in napotitev delavcev na delo t.i. slamnatim podjetjem in delodajalcem, predvsem v **gradbeništvu** in industriji, ki so prej kršili pravila. V preteklosti so se namreč napoteni delavci v Slovenijo pogosto vračali opeharjeni: brez plač, socialnih prispevkov in možnosti za dopust ter v hudi stiski.

Z zakonom je po novem predpisana tudi subsidiarna odgovornost v primeru, da tuji delodajalec, ki je podizvajalec ali agencija, svojim napotnim delavcem ne zagotovi plače. Poleg tega je bilo uvedeno sodelovanje med državami **EU** na področju vročanja odločb in izterjave kazni, ki jih zaradi kršitev predpisov naložijo pristojni organi države **EU**, v kateri se storitev izvaja.

Kot so za **STA** povedali na Inšpektoratu **RS** za delo, so lani ugotovili 20 kršitev tega zakona.

ZZZS, ki je še vedno edini pristojni organ za preklic obrazcev **A1**, pa je lani ugotovil 17.469 nepravilnosti; prek 6400 jih je bilo davčne narave, prek 6300 pa povezanih s pogodbami o zaposlitvi in z naročnikom.

Zavod sicer še vedno prejema zahteve tujih organov za preverjanje izpolnjevanja pogojev delodajalcev in delavcev za napotitev, pa tudi za umik dovoljenj za napotitev. Letos jih je do junija na njihov naslov prispelo okoli 10. Pripad obvladujejo, a priznavajo, da so zahteve kompleksne in težko rešljive.

Vodja Delavske svetovalnice Goran Lukič je za **STA** dejal, da so bili določeni premiki z zakonom narejeni, dvomi pa ga obhajajo glede nadzora.

Premislek o spremembi dajatev

Na ministrstvu so se za **STA** odzvali tudi na očitek glede olajšav za delodajalce. Kot so navedli, ureditev izhaja iz leta 1970. Zavedajo se, da sta se v zadnjih letih spremenila način in trajanje dela v tujini in da je potreben premislek o obstoječi ureditvi. Do tega naj bi prišlo v okviru konec lanskega leta imenovane vladne delovne skupine, ki preučuje zavarovalne podlage, zavarovalne osnove, višino prispevnih stopenj in posebnosti v zvezi z oprostivami plačila prispevkov. V končni fazi naj bi pripravila predlog sistemskih sprememb poenotenja zavarovalnih podlag in osnov.

Slovenska delodajalska združenja medtem zavračajo kritike, da Slovenija delovno silo v **EU** izvaža dampinško. "Ob naših obremenitvah stroška dela nikakor ne moremo govoriti o dampedingu," so za **STA** poudarili v Združenju delodajalcev Slovenije. V Gospodarski zbornici Slovenije pa so za **STA** menili, da je pomembno predvsem to, da tujci, ki v Sloveniji dobijo dovoljenje za delo in na koncu delajo drugod v **EU**, v Sloveniji plačujejo socialne prispevke in dohodnino.

Maja Sunčič: Šarec gre na morje in za sabo pušča razsulo. Briga ga za ves svet! (KOLUMNA)

Maja Sunčič 26. jul. 2019 6:44 14
806

Osveženo: 6:47 / 26.7.2019

DELI NA:



Foto: Primož Lavre - **Dr. Maja Sunčič**

Šarec vsak dan postreže z novimi dokazi, da nam vlada vse bolj samopašni politik, ki mu je oblast po letu dni vladanja totalno stopila v glavo.

Predsednik vlade se vse bolj požvižga na ves svet okoli sebe. Ni mu mar za sodbe ustavnega sodišča, briga ga za opozorila ekonomistov o razmetavanju davkoplačevalskega denarja v času debelih krav, ne meni se niti za kritike

opozicije. Šarcu naklonjeni levi dominantni mediji pod preprogo pometajo njegove številne slabosti in tako skrbijo za visoko javnomnenjsko podporo njemu in njegovi vladi. Šarec pa si v slogu Serpetinška brunda: »Naj bo stara ali mlada, vsaka ima Šarca rada.«

Še dobro, da je minuli teden državni zbor zavrnil zakonski predlog Šarčeve vlade o financiranju zasebnih šol, ki je po mnenju nekdanjega ustavnega sodnika Jana Zobca pomenil kar dvojno kršenje ustave. A Šarec se je požvižgal na opozorila, da je Slovenija ustavna demokracija in da mora zato spoštovati ustavne odločbe.

Šarec pač misli, da bo ustavno demokracijo spremenil v šarcokracijo! Njegovo vztrajno ignoriranje sodbe ustavnega sodišča bi moral biti alarm najvišje stopnje za našo državo, saj vlada in njen predsednik s svojim zgledom vsem ostalim državljanom sporočata, naj se požvižgajo na sodbe najvišjih sodišč, ki jim niso pogodu. Če za sodbo ustavnega sodišča ni mar Šarčevi vladi, potem se lahko na sodbe sodišč požvižgajo vsi državljani. Gre za nevaren precedens, saj Šarec ni kdor koli. Je predsednik vlade in najmočnejši človek v državi, katerega stališča in ravnanje imajo negativne posledice za delovanje celotne družbe.

Da je Šarcu oblast totalno stopila v glavo, je pokazal že nedavno pri zaključku prodaje Abanke, ko se je po ogledu dokumentarca Brezno meni nič, tebi nič postavil v vlogo sodišča in v slogu političnega samodržca javno razsodil, da je Slovenija preplačala bančno luknjo. Domnevo o preveliki bančni luknji je spremenil v dejstvo. Namesto sodišča je razsodil politik Šarec! In pika! Slovenija po Šarcu očitno ne rabi več sodišč, saj daje sodbe o tako pomembnih javnih zadevah sam predsednik vlade.

Ko je opozicijski politik Anže Logar v zvezi s tem v državnem zboru vrtal v Šarca in ga opozoril na stališče ustavnega sodišča, da bo šele sodišče čez leta pravnomočno odločilo, ali je bila bančna luknja v resnici prevelika ali ne, so

Šarcu povsem popustile zavore in je Logarju zabrusil, da je bil predsednik SDS v zvezi komunistov. To je enako, kot da bi v državnem zboru na vprašanje o spoštovanju sodišč, odgovoril, zebe me v noge!?

Ja, bralke in bralci, pravilno ste prebrali! To je porazno nizek nivo politične kulture predsednika vlade, ki se mu od oblasti vse bolj vrti v glavi in očitno ne priznava nikogar nad seboj, ampak se postavlja nad sodišča. Ni čudno, da je Šarčeva LMŠ konec lanskega leta za guvernerja Banke Slovenije predlagala ekonomista Jožeta Damijana, ki je razvpitega zapornika iz Doba Bineta Kordeža javno razglasil za poštenjakarja. Za Šarčevo stranko ni bilo nikoli sporno, da njen kandidat za guvernerja centralne banke Damijan že leta na vsakem koraku skrbi za javno rehabilitacijo gospodarskega kriminalca Kordeža, ga gosti na svojem blogu, z njim objavlja članke in ga javno imenuje kar »kolega«, s čimer se požvižga na pravnomočno sodbo sodišča, ki je Kordeža zaradi storitve kar enajstih kaznivih dejanj obsodilo na dolgoletno zaporno kazen.

Dokler bo Šarec v levih dominantnih medijih nedotakljiv, bo vladal samopašno v slogu – briga me za ves svet. Kar je zelo slabo za državo in še slabše za nas državljane!

Zapornik iz Doba Kordež na Damijanovem blogu v posmeh vsem davkopljučevalcem redno išče krivce za bančno luknjo in seveda zamolči, da je prav njegov Merkur takoj za cerkvenima Zvonovoma med največjimi krivci za bančno luknjo. Merkur, ki ga je Kordež z menedžerskim prevzemom spravil na kolena, je skupaj z nekdanjim Merkurjevim Mersteelom kriv kar za 157 milijonov bruto neplačanih dolgov do bank, ki so bili preneseni na slabo banko.

Da o propadlih dobaviteljnih Merkurja, množici brezposelnih Merkurjevih delavcih in zato manjših prihodkih in večjih odhodkih državnega proračuna ter večjem dolgu države niti ne govorimo. A Damijana in njegovega simpatizerja Šarca to ne

zanima – Damijan bo kot po navadi raje zlival moralistično gnojnico po ne krivih ne dolžnih, medtem ko bo Šarec namesto sodišč razsodil o velikosti bančne luknje!

Še dobro, da Šarcu Damijana ni uspelo postaviti na čelo Banke Slovenije. Slovenijo bi v tem primeru doletel škandal mednarodnih razsežnosti! A si predstavljate, da bi denimo predsednik ameriške centralne banke Jay Powell na svojem blogu gostil razvpitega ameriškega gospodarskega kriminalca Bernieja Madoffa, ga javno imenoval »za kolega« in ga povrh vsega razglasil še za poštenjakarja?! Ampak briga Šarca za vse to, on se pri vodenju vlade še naprej sklicuje na mnenja ekonomista Damijana, pa naj gre za sporni dvig minimalne plače ali za razsipavanje davkoplačevalskega denarja v času debelih krav!

Tako se Šarec požvižga tudi na vse pogostejša javna opozorila v Sloveniji in tujini, naj v času debelih krav v državnem proračunu potegne na zavoro in začne varčevati za krizni čas suhih krav. Šarec seveda ne bi bil Šarec, če ne bi ravnal ravno nasprotno. Tako je njegova vlada pred odhodom na poletne počitnice potrdila proračun za prihodnji dve leti z rekordnimi proračunskimi odhodki in s tem sama dodatno prilila olje na ogenj. Po najnovejših podatkih Eurostata je bila Slovenija meseca maja med državami z najvišjo stopnjo rasti **gradbeništva** v EU, prav gradbeni balon pa je bilo v času izbruha zadnje krize 2008 med glavnimi krivci za dolgoletno gospodarsko krizo.

Vendar tudi za vse to briga Šarca. Na koncu bo tako in tako za vse težave v državi obtožil druge. Kot doslej mu bodo ob strani zvesto stali predstavniki levih dominantnih medijev, s katerimi je bil že leta 2007 v istem političnem taboru, ko je kot tedanji sodelavec TV Slovenija podpisal razvpito novinarsko peticijo »Forum 571« proti takratni Janševi vladi. Danes Šarčevi sopodpisniki iz »Foruma 571« pridno pometajo pod preprogo Šarčeve afere in skrbijo za visoko javnomnenjsko podporo njegove vlade. Dokler bo Šarec v levih dominantnih medijih nedotakljiv, bo vladal samopašno v slogu – briga me za ves svet. Kar je zelo slabo za državo in še slabše za nas državljane!

Slovenski model napatitev delavcev razburja Avstrijce



AKTUALNO

A. P., STA Hudo.com 26. Jul 2019

Slovenija je v 10 letih zabeležila nekajkratno rast napatitev delavcev v EU. Prav zaradi tega skoka in obstoječe ureditve dajatev za delodajalce, ki napatujejo, je država v EU deležna ostrih kritik o "goljufijah in izkoriščanju". Bruselj je bil že zaprosen za preiskavo slovenskega modela, vlada pa priznava, da je potreben premislek o ukrepih.

2

Delodajalci v Sloveniji za delavce, ki jih želijo napatiti v drugo državo EU, potrebujejo obrazec A1 (nekdanji E101), ki ga izda pristojna območna enota Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije (ZZZS). Na ZZZS so za STA pojasnili, da so leta 2008 izdali 17.668, leta 2011 44.442, leta 2014 103.370, leta 2017 pa že 159.136 teh obrazcev. Lani je sledil upad na 127.059 potrdil. Posameznik je sicer lahko v tujino v istem letu napatjen večkrat, torej je zanj izdanih več potrdil.

V času napotitve delodajalci pri nas za delavce ne plačujejo prispevkov od dejanske plače, temveč od primerljive plače, kot če bi delo opravljali v Sloveniji. Napoteni delavci praviloma prejemajo tudi dodatke, kot sta dodatek za ločeno življenje in dodatek zaradi višjih stroškov v tujini, zato so njihovi dohodki višji, kot bi bili za enako delo v Sloveniji.

Prav občutna rast napotitev ter olajšave delodajalcem pri socialnih prispevkih pa gredo močno v nos interesnim združenjem v EU.

V Evropski zvezi gradbenih in lesnih delavcev so Evropsko komisijo pred poletjem opozorili, da je Slovenija po številu napotitev postala tretja največja sila v vsej EU. Kot so izračunali, naša država v EU napoti skoraj 100.000 gradbenih delavcev, čeprav ima v tej dejavnosti le 55.000 domačih delavcev. Večina jih preko Slovenije pride iz Zahodnega Balkana, se zavedajo.

Predsednik zveze Dietmar Schäfers je ocenil, da se veliko večino teh delavcev sistematično izkorišča. "Slovenija je zgradila zaslužkarski poslovni model, ki temelji na socialnih goljufijah in izkoriščanju delavcev. To je popolnoma nesprejemljivo, zato je treba to prakso nemudoma ustaviti," je bil oster.

V Bruselj so se že pritožila tudi avstrijska interesna združenja, Avstrija pa bo, preden naredi enak korak, skušala s Slovenijo vzpostaviti dialog.

Strožji pogoji za A1

Na ministrstvu za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti so v odzivu na očitek o skoku števila napotitev in izkoriščanju delavcev za STA spomnili, da je bil lani uveljavljen zakon o čezmejnem izvajanju storitev, ki predpisuje strožje pogoje za izdajo potrdil A1.

Po tem zakonu je potrdilo izdano le delodajalcu, ki ni kršil določb v zvezi s plačilom za delo, delovnim časom in zaposlovanjem na črno ter redno izplačuje plače in prispevke za socialna zavarovanja. Poleg tega mora imeti v celoti poravnane vse davčne obveznosti. Delodajalec mora za pridobitev obrazca dejavnost opravljati tudi v Sloveniji.

S tem naj bi se preprečilo čezmejno izvajanje storitev in napotitev delavcev na delo t.i. slamnatim podjetjem in delodajalcem, predvsem v **gradbeništvu** in industriji, ki so prej kršili pravila. V preteklosti so se namreč napoteni delavci v Slovenijo pogosto vračali opeharjeni: brez plač, socialnih prispevkov in možnosti za dopust ter v hudi stiski.

Z zakonom je po novem predpisana tudi subsidiarna odgovornost v primeru, da tuji delodajalec, ki je podizvajalec ali agencija, svojim napotnim delavcem ne zagotovi plače. Poleg tega je bilo uvedeno sodelovanje med državami EU na področju vročanja odločb in izterjave kazni, ki jih zaradi kršitev predpisov naložijo pristojni organi države EU, v kateri se storitev izvaja.

Kot so za STA povedali na Inšpektoratu RS za delo, so lani ugotovili 20 kršitev tega zakona.

ZZZS, ki je še vedno edini pristojni organ za preklic obrazcev A1, pa je lani ugotovil 17.469 nepravilnosti; prek 6400 jih je bilo davčne narave, prek 6300 pa povezanih s pogodbami o zaposlitvi in z naročnikom.

Zavod sicer še vedno prejema zahteve tujih organov za preverjanje izpolnjevanja pogojev delodajalcev in delavcev za napotitev, pa tudi za umik dovoljenj za napotitev. Letos jih je do junija na njihov naslov prispelo okoli 10. Pripad obvladujejo, a priznavajo, da so zahteve kompleksne in težko rešljive.

Kaj očitajo Sloveniji in zakaj pravijo, da gre za 'goljufijo in izkoriščanje'?

STA/M.M. / 26.07.2019, 9:47

Slovenski model napotitev delavcev na začasno delo v Evropsko unijo je deležen ostrih kritik. Bruselj je bil že zaprosen za preiskavo slovenskega modela, vlada pa priznava, da je potreben premislek o ukrepih.

Junija smo poročali, da je Evropska zveza gradbenih in lesnih delavcev konec maja Evropsko komisijo prosila za preiskavo slovenskega modela napotitev delavcev na začasno delo v EU. Slovenija je namreč v 10 letih zabeležila nekajkratno rast napotitev delavcev v EU. Prav zaradi tega skoka in obstoječe ureditve dajatev za delodajalce, ki napotujejo, je država v EU deležna ostrih kritik o "*goljufijah in izkoriščanju*".

Delodajalci v Sloveniji za delavce, ki jih želijo napotiti v drugo državo EU, potrebujejo obrazec A1 (nekdanji E101), ki ga izda pristojna območna enota Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije (ZZZS). Na ZZZS so za Slovensko tiskovno agencijo (STA) pojasnili, da so leta 2008 izdali 17.668, leta 2011 44.442, leta 2014 103.370, leta 2017 pa že 159.136 teh obrazcev. Lani je sledil upad na 127.059 potrdil. Posameznik je sicer lahko v tujino v istem letu napoten večkrat, torej je zanj izdanih več potrdil.

V času napotitve delodajalci pri nas za delavce ne plačujejo prispevkov od dejanske plače, temveč od primerljive plače, kot če bi delo opravljali v Sloveniji. Napoteni delavci praviloma prejemajo tudi dodatke, kot sta dodatek za ločeno življenje in dodatek zaradi višjih stroškov v tujini, zato so njihovi dohodki višji, kot bi bili za enako delo v Sloveniji.

Prav občutna rast napotitev ter olajšave delodajalcem pri socialnih prispevkih pa gredo močno v nos interesnim združenjem v EU.



Hude in zelo resne obtožbe na račun Slovenije

V Evropski zvezi gradbenih in lesnih delavcev so Evropsko komisijo pred poletjem opozorili, da je Slovenija po številu napotitev postala tretja največja sila v vsej EU. Kot so izračunali, naša država v EU napoti skoraj 100.000 gradbenih delavcev, čeprav ima v tej dejavnosti le 55.000 domačih delavcev. Večina jih preko Slovenije pride iz Zahodnega Balkana, se zavedajo.

Predsednik zveze **Dietmar Schäfers** je ocenil, da se veliko večino teh delavcev sistematično izkorišča. "*Slovenija je zgradila zaslužkarski poslovni model, ki temelji na socialnih goljufijah in izkoriščanju delavcev. To je popolnoma nesprejemljivo, zato je treba to prakso nemudoma ustaviti,*" je bil oster, poroča STA.

V Bruselj so se že pritožila tudi avstrijska interesna združenja, Avstrija pa bo, preden naredi enak korak, skušala s Slovenijo vzpostaviti dialog.

Strožji pogoji za A1



Slovenija je pod lupo, saj se marsikomu zdi, da je naš sistem napotitev delavcev na začasno delo v EU "izkoriščevalski". | FOTO: iStock

Na ministrstvu za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti so v odzivu na očitek o skoku števila napotitev in izkoriščanju delavcev za STA spomnili, da je bil lani uveljavljen zakon o čezmejnem izvajanju storitev, ki predpisuje strožje pogoje

za izdajo potrdil A1.

Po tem zakonu je potrdilo izdano le delodajalcu, ki ni kršil določb v zvezi s plačilom za delo, delovnim časom in zaposlovanjem na črno ter redno izplačuje plače in prispevke za socialna zavarovanja. Poleg tega mora imeti v celoti poravnane vse davčne obveznosti. Delodajalec mora za pridobitev obrazca dejavnost opravljati tudi v Sloveniji.

S tem naj bi se preprečilo čezmejno izvajanje storitev in napotitev delavcev na delo t.i. slamnatim podjetjem in delodajalcem, predvsem v **gradbeništvu** in industriji, ki so prej kršili pravila. V preteklosti so se namreč napoteni delavci v Slovenijo pogosto vračali opeharjeni: brez plač, socialnih prispevkov in možnosti za dopust ter v hudi stiski.

Z zakonom je po novem predpisana tudi subsidiarna odgovornost v primeru, da tuji delodajalec, ki je podizvajalec ali agencija, svojim napotenim delavcem ne zagotovi plače. Poleg tega je bilo uvedeno sodelovanje med državami EU na področju vročanja odločb in izterjave kazni, ki jih zaradi kršitev predpisov naložijo pristojni organi države EU, v kateri se storitev izvaja.

Koliko kršitev so odkrili?

Kot so za STA povedali na Inšpektoratu RS za delo, so lani ugotovili 20 kršitev tega zakona.

ZZZS, ki je še vedno edini pristojni organ za preklic obrazcev A1, pa je lani ugotovil 17.469 nepravilnosti; prek 6400 jih je bilo davčne narave, prek 6300 pa povezanih s pogodbami o zaposlitvi in z naročnikom.

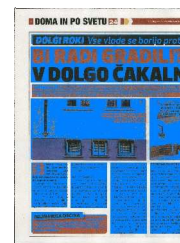
Zavod sicer še vedno prejema zahteve tujih organov za preverjanje izpolnjevanja pogojev delodajalcev in delavcev za napotitev, pa tudi za umik dovoljenj za napotitev. Letos jih je do junija na njihov naslov prispelo okoli 10. Pripad obvladujejo, a priznavajo, da so zahteve kompleksne in težko rešljive.

Vodja Delavske svetovalnice **Goran Lukič** je za STA dejal, da so bili določeni premiki z zakonom narejeni, dvomi pa ga obhajajo glede nadzora.

Premislek o spremembi dajatev

Na ministrstvu so se za STA odzvali tudi na očitek glede olajšav za delodajalce. Kot so navedli, ureditev izhaja iz leta 1970. Zavedajo se, da sta se v zadnjih letih spremenila način in trajanje dela v tujini in da je potreben premislek o obstoječi ureditvi. Do tega naj bi prišlo v okviru konec lanskega leta imenovane vladne delovne skupine, ki preučuje zavarovalne podlage, zavarovalne osnove, višino prispevnih stopenj in posebnosti v zvezi z oprostitvami plačila prispevkov. V končni fazi naj bi pripravila predlog sistemskih sprememb poenotenja zavarovalnih podlag in osnov.

Slovenska delodajalska združenja medtem zavračajo kritike, da Slovenija delovno silo v EU izvažata dampinško. "*Ob naših obremenitvah stroška dela nikakor ne moremo govoriti o dampingu,*" so za STA poudarili v Združenju delodajalcev Slovenije. V Gospodarski zbornici Slovenije pa menijo, da je pomembno predvsem to, da tujci, ki v Sloveniji dobijo dovoljenje za delo in na koncu delajo drugod v EU, v Sloveniji plačujejo socialne prispevke in dohodnino.



DOLGI ROKI Vse vlade se borijo proti t **BI RADI GRADILI?** **V DOLGO ČAKALNI**

PAPIROLOGIJA Slovenija za tiste, ki se lotevajo gradnje, ni ravno prijazna država. Za dokumente, ki jih na Danskem dobijo v dveh mesecih, se pri nas v povprečju čaka osem mesecev.



Slovenci smo zadnje leto izredno navdušeni nad tem, če k nam pride katera izmed svetovno znanih trgovskih znamk.

Zadnje leto je bilo to pričakovanje vezano na ponudnika cenovno ugodnih oblačil, zdaj ko je ta odprl svoja vrata, se tisoči Slovencev sprašujejo, kaj se dogaja z Ikeo. Zemljišče je pripravljeno, načrti narejeni, predstavniki podjetja pravi-

jo, da od trenutka, ko zabrnijo stroji, do odprtja potrebujejo vsega leto dni.

DOLGO ČAKANJE

A težave so, kot vedno pri nas, v potrebni dokumentaciji. Čeprav so trgovine omenjenega trgovca povsod skorajda identične, čeprav bodo gradili na območju, na katerem je že nebroj trgovin in bolj ali manj urejena infrastruktura, na izdajo potrebnega gradbenega dovo-

ljenja čakajo že skoraj pet mesecev. In glede na izkušnje in uradne podatke bodo čakali vsaj še nekaj mesecev. V Sloveniji se namreč na izdajo potrebnih dovoljenj glede na podatke svetovne banke v povprečju čaka 247 dni in pol oziroma osem mesecev, ob tem pa je treba opraviti 17 različnih postopkov. Glede na indeks Svetovne banke, ki meri težavnost pridobivanja gradbenih dovoljenj, se Slovenija nahaja na 120 mestu od 186. Če pogledamo države, ki so v naši sosesčini, smo po času, potrebnem za izdajo gradbenega dovoljenja, za vsemi sosedami. Na Hrvaškem za odločanje državni organi potrebujejo 146 dni, v Italiji 227 dni, v Avstriji 222 dni in Madžarskem 192 dni.

PODROBNA NAVODILA

Medtem ko smo zbirali podatke o tem, koliko časa potrebujejo državni organi za odločanje, pa smo naleteli tudi na zanimiv podatek, kako obsežni so pravni predpisi, ki določajo vse podrobnosti, ki jih morajo investitorji upoštevati pri načrtovanju svojih objektov. V Sloveniji se temu predpisu reče prostorski načrt, vsaka občina pa mora imeti svojega. Tako ima izvedbeni del občinskega prostorskega načrta (OPN) Mestne občine Ljubljana kar 538 strani, v njem pa lahko na primer preberemo, »da je namestitev klimatskih naprav dopustna v objektu ali pa na balkonih stavb, na podstrešju, na ravni strehi in na dvoriščni fasadi. Klimatska naprava ne sme

NAJMANJŠA OBČINA

Tudi najmanjša izmed 248 slovenskih občin Osilnica, ki ima vsega 80 prebivalcev, ima svoj prostorski načrt, ki obsega 46 strani.

Prokraciji, čakanja pa je vse več

STOPITE D VRSTO.



imeti motečih vplivov (hrup, vroči zrak, odtok vode) na okoliška stanovanja in prostore, v katerih se zadržujejo ljudje«. Prav tako je določeno, da fasade ne smejo biti barv, ki so v prostoru izrazito moteče in niso tradicionalne, na primer citronsko rumena, živo zelena, intenzivno vijolična, živo roza, turkizno modra). OPN veliko manjše Občine Bohinj je sicer manj obsežen in ima 203 strani, ni pa zato nič manj podroben. Če se boste odločili graditi na tem območju, morate na primer vedeti, da je predpisana barva fasade bela, dopustni so tudi svetli toni, predvsem odtenki zemeljskih barv, ki so značilne za Bohinj.

ZMEDA PREDPISOV

Kljub tem nadrobnim opisom in določilom so v Sloveniji v zadnjih letih na pohodu fasade vseh možnih barv in oblik. Poleg tega se, čeprav so predpisi tako natančni, pogosto dogaja, da so vloge zavrjene. Zaradi različnih predpisov namreč ni nujno, da bo hiša, ki ustreza predpisom v Ljubljani, ustrezala tudi predpisom v Bohinju ali Moravskih Toplicah. Tako se investitorji, predvsem tisti, ki želijo prihraniti denar, pogosto srečujejo z dolgotrajnim postopkom, saj jim vlogo večkrat zavrnejo in jih pozovejo k dopolnitvi. Ob tem tiste, ki so zavrjeni, najbolj moti, da jim dr-



žava postavlja za dopolnitev vloge izredno kratke roke, medtem ko si sama vzame za odločanje ves čas tega sveta.

MANJ JE VEČ

Za primerjavo: po podatkih Svetovne banke se v Evropi najhitreje do gradbenega dovoljenja pride na Danskem, Finskem in v Bolgariji, kjer vam država ugodi v dobrih dveh mesecih. Če boste v najpopularnejši spletni iskalnik vtipkali »time to building permit«, bo ena izmed prvih ponujenih povezav vodila do spletnih strani ameriškega večmilijonskega mesta Chicago. Poleg tega, da tam najdete vsa

izdana gradbena dovoljenja od leta 2006, s podatki o lokaciji, investitorjih, izvajalcih in plačanih pristojbinah, lahko najdete tudi gradbene predpise, ki obsegajo »vsega« 339 strani, čeprav se središče Chicaga razteza na 606 kvadratnih kilometrih, ima 2,7 milijona prebivalcev, poslovno središče z nebotičniki, od katerih jih kar pet presega tristo metrov višine, Willis (Sears) Tower pa je bil s 441 metri višine do leta 2013 tudi najvišja stavba na svetu. Mesto ima tudi več kilometrov dolgo obalo, pristanišče in letališče ter hitro nadzemno in podzemno železnico.

(žk, foto: arhiv Svet24)

17

različnih postopkov mora investitor opraviti v času pridobivanja dovoljenja.

247,5

dneva se po podatkih Svetovne banke pri nas čaka na gradbeno dovoljenje.

Ko se dokažeš, je lažje, ugotavljajo podjetnice


 svetkapitala.delo.si/kariera/ko-se-dokazes-je-lazje-ugotavljajo-podjetnice-210496



FOTO Shutterstock

Več kot polovica (55 odstotkov) ljudi v Sloveniji meni, da je najpomembnejša vloga ženske skrb za dom in družino. S takšnim večinskim prepričanjem se uvrščamo v zgornjo polovico članic EU, v družbo vzhodnoevropskih držav. Po dostopnih podatkih ženske pri nas zasedajo približno vsako peto vodstveno mesto, kar je prav tako pod povprečjem EU. Dve med njimi sta Denise Kramljak, direktorica slovenjgraškega Nieros Metala, in Sabina Sobočan, direktorica lendavskega Varisa.

Obe sogovornici sta najprej poudarili, da vodita podjetji, ki delujeta v moški panogi. V Nierosu izdelujejo stroje in opremo iz nerjavečega jekla, predvsem za živilsko industrijo, Varis pa gotove kopalnice. Največji izziv vsake poslovne ženske na vodstvenem položaju je, da se mora bolj dokazovati kot moški, se strinjata obe sogovornici. »Ker delam v **gradbeništvu**, ki velja za moško področje, se moram še toliko bolj,« je poudarila Sabina Sobočan. Kot ugotavlja, mora večina poslovnih žensk na podobnem položaju pokazati več poguma, znanja in drznosti. »A ko enkrat dokažeš, da znaš, te začnejo upoštevati. Ženske v podjetništvu nimamo le večjih izzivov, imamo tudi nekaj prednosti. Največja prednost pripadnic nežnejšega spola na vodstvenih položajih je, da imamo več empatije. Danes je namreč veliko poudarka na tem, da je treba zaposlene razumeti, a še vedno moramo ostati trdni in odločni,« je povedala.

Sabina Sobočan FOTO: osebni arhiv

Sabina Sobočan: »Zavedam se, da so za naše uspehe in rezultate zaslužni čisto vsi zaposleni. Brez pridnih in marljivih sodelavcev ne bi zmogli slediti viziji našega podjetja. Pomembno se mi zdi, da jim to tudi pokažem.«

Zahtevno vzpostavljanje avtoritete

Denise Kramljak je na čelo družinskega podjetja stopila lani, potem ko je po več kot 20 letih vodenja s položaja odšla njena mama. Bila je ena prvih žensk na vodstvenem položaju v Sloveniji, je ponosna sogovornica, kar se čuti tudi v podjetju. »Nikoli nisem imela občutka, da bi me sodelavci sprejemali kaj drugače samo zato, ker sem ženska. Mama je bila drugačen tip vodje kot sem jaz. V začetku 90. let je morala nastopiti »po moško«, ni smela pokazati, da razmišlja drugače, da ji je uspelo. Zaposleni so torej vajeni ženske roke, v kontaktih s partnerji iz tujine pa imam zelo različne izkušnje. Nekateri se z žensko o pomembnejših temah najraje sploh ne bi pogovarjali. In presenečeni boste, večina teh je iz zahodnega sveta,« je opisala dosedanje izkušnje Denise Kramljak. Prepoznala pa je morda edino prednost, ki jo ima kot ženska v tehničnem podjetju. Svojo avtoriteto in sposobnosti si lahko v očeh sogovornikov hitro utrdi tudi s tem, ko na sestankih strese iz rokava tehnične podatke. Od moških to vsi pričakujejo in tudi pokažejo začudenje, če to ni tako.

Sogovornici priznavata, da je bila vzpostavitev avtoritete zahtevna naloga. Sabina Sobočan sicer pravi, da so jo sodelavci kar hitro sprejeli, uspeh podjetja je bil tisti, ki je kazal, da dela dobro, čeprav na začetku morda niso podpirali njene vizije. »Na prvo mesto je treba postaviti posameznikovo uspešnost, znanje in izkušnje, ne spola. To načelo je čutiti tudi v podjetju. Ko si enkrat odgovoren za toliko zaposlenih, za preživljanje toliko družin, narediš vse za uspeh podjetja in s tem za ohranitev delovnih mest. V zadnjih treh letih smo zaposlili več kot sto ljudi. Na to sem ponosna, saj je zame Varis ena velika družina. Moje vodilo je, da je vse izvedljivo in da je vedno mogoče doseči še več. **Gradbeništvo** še vedno velja predvsem za moško panogo, a se trudim, da v našem podjetju tradicionalno moška mesta zasedajo tudi ženske. Velik poudarek dajemo uravnoveženosti med spoloma, tako kot raznolikosti in multikulturalnosti,« je pojasnila direktorica Varisa.

Denise Kramljak FOTO: osebni arhiv

Denise Kramljak: »Stati moraš za odločitvijo, čeprav veš, da je bila napačna, in jo primerno obrazložiti. Težko je priznati napako, je pa pomembno, da to storiš. Ženske se lažje opravičijo.«

Vključevanje sodelavcev

Kako sodelavce vodi Denise Kramljak? »Več se pogovarjamo. Nikakor jih ne skličem na sestanek, da bi jim delegirala, kaj morajo narediti, ampak skozi pogovor pridemo do rešitev. To je klasična metoda, ki jo ženske bolj obvladamo, res pa je, da ni vedno uporabna. Včasih moraš biti tudi oster,« pravi sogovornica, »res pa je, da tudi če zahtevaš čisto normalne stvari, hitro dobiš nalepko, da si zmaj, ali najmanj tečnoba. O moškem, ki postavlja enake zahteve, kaj takšnega zlepa ne bi rekli. Seveda je tudi drugače, ko imaš za seboj 20 let izkušenj. Z izkušnjami dobiš samozavest, prepričanje v svoje znanje in zato se lažje odločaš.« Sabina Sobočan pravi, da je vodenje treba prilagajati okoliščinam, ki se nenehno spreminjajo. Tudi ona od vodij pričakuje, da so proaktivni, svetuje jim, naj razmišljajo s svojo glavo, dopušča prostor za nove ideje in predloge. »Vsaka oseba ima svoj način vodenja in lastnosti. Kakšno od teh sem seveda prevzela po očetu, ki je Varis vodil pred menoj,« je povedala.

Direktorica Nieros Metala je poudarila še izziv pri usklajevanju vlog. »Od ženske se pričakuje, da je dobra šefica, mama, žena, prijateljica ..., moškemu se kaj od tega oprostijo. Mislim, da smo si same krive, da je tako. Ne vem, morda smo tako vzgojene, da moramo pokazati ne samo, da smo sposobne dobro opraviti vse svoje delo, ampak, da lahko zraven delamo še moška dela. Z emancipacijo nismo dobile določenih pravic, ampak smo si same podvojile naloge,« razmišlja Kramljakova, ki kar se da upošteva materin nasvet, naj službe ne nosi domov.

Ne spreglejte tudi:

-
- Ženske v podjetništvu: Potencial spečih Trnuljčic
 - Šefice bojišča spreminjajo v igrišča in tekmovalnost v sodelovanje
 - Poslušajte intervju s prvo direktorico Revlona v 86-letni zgodovini podjetja, Debro Perelman.
 - Jožica Rejec: »Nimam potrebe po zadovoljevanju lastnega ega«

Kmetijstvo doživelo bum, to so prihodki največjih pomurskih družb

sobotainfo 26. Julij 2019 06:38 v [Politika in gospodarstvo](#)



Po stagnaciji je kmetijstvu lani uspel velik preobrat. Čisti dobiček tako visok ni bil že vse od sprejetja evra. Največje kmetijske družbe v Pomurju beležijo lepe prihodke.

Kmetijstvo v Sloveniji predstavlja 1,3 odstotka bruto domačega proizvoda. Ta prispevek se je v letih velike gospodarske rasti vztrajno nižal; medtem ko so slovenska podjetja v splošnem beležila veliko rast, so prihodki od prodaje družb v kmetijstvu stagnerali.

A po dveh letih je dodana vrednost v kmetijstvu, gozdarstvu in ribolovu v 2018 dosegla ogromno rast. S kar 22 odstotki je bliskovito švignila mimo 4,5-odstotne rasti slovenskega BDP. Celo v **gradbeništvu** so zabeležili 'le' 13-odstotno rast.

Pri Financah so na osnovi uradne statistike, z analizo velikih kmetovalcev in samostojnih podjetnikov oziroma manjših kmetij ugotovili, da so prihodki od prodaje družb na področju kmetijstva v 2018 zrasli za devet odstotkov.

Podjetja v tej panogi so zabeležila skupno 11 milijonov evrov dobička. O takih zneskih je nazadnje bilo govora leta 2007, ob sprejetju evra.

Omeniti sicer velja, da so k temu močno prispevale tudi subvencije v kmetijski dejavnosti. S skupno 20 milijoni evrov so te namreč bile najvišje v zadnjem desetletju.

Izvrstna letina

Razloge za poskok gre iskati predvsem v obsežnejšem rastlinskem pridelku, ki je za 36 odstotkov presegal tistega iz leta 2017. Še posebej so se veselili sadjarji, saj se je vrednost pridelanega sadja ob izjemno dobri letini potrojila. S tem pa je za dobrih 40 odstotkov porasla tudi vrednost vina. Vrednost pridelanih žit in industrijskih rastlin je medtem bila večja za šest odstotkov.

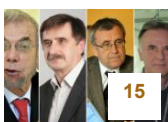
Največja kmetijska podjetja in zadruga

Na lestvico največjih kmetijskih podjetij in zadrug v Sloveniji, ki so jo glede na prihodke od prodaje pripravili pri Financah, se je uvrstilo kar nekaj pomurskih družb:

Vir: Finance.si (AJ PES, Bisnode GVIN, letna poročila)

Največje prihodke med kmetijskimi podjetji, ki jih je na lestvici sicer le peščica, je lani ustvarila prav prekmurska družba za gojenje perutnine **Panvita Agromerkur**. Podjetje s 159 zaposlenimi se ponaša s **15 milijoni evrov** prodaje in **568.000 evri** dobička.

Na tujih trgih se je še posebej dobro odrezala vinogradniško-vinarska družba **Puklavec Family Wines**, katere lastnik je eden najbogatejših Slovencev **Vladimir Puklavc**. Izven meja so namreč lani prodali več kot polovico od skupno **11,6 milijona evrov prihodkov**.



To so Pomurci na lestvici sto najbogatejših Slovencev



Lušt predstavil novo večmilijonsko investicijo, obetajo se nova delovna mesta



Velike spremembe v lastništvu Panvite? V prodajo skoraj tretjinski delež

Med najuspešnejšimi velikimi pridelovalci je tudi podjetje **Paradajz**, ki se je nedavno uvrstilo na lestvico najuspešnejših srednjih podjetij, po dobičkih pa se lahko kosa celo s podjetji s področja farmacije in IT. Družba, ki nam je dala znane paradižnike **Lušt**, je lani zabeležila **8,1 milijona evrov** prihodkov od prodaje in **1,8 milijona evrov** čistega dobička.

Tudi v Radgonskih goricah so se ob **10,9 milijona evrov** prihodkov od prodaje razveselili več kot **milijon evrov** dobička.

Kmetijsko gospodarstvo Lendava Jožefa Magyara je medtem lani bilo deležno drugih najvišjih subvencij v državi. Toda z dvema milijonoma subvencij in **2,3 milijona evrov prihodkov** se med 40 največjih v državi le ni uvrstilo.

V Termitu prepričani, da so žrtev medijske gonje

0 | 26. Jul 2019, 09:29

Deli na:

Facebook

Twitter

Družba Termit ocenjuje, da je Arsovo poročilo, ki je bilo podlaga za inšpekcijsko prepoved sprejema in predelave odpadkov, nestrokovno. "Računamo, da so naši argumenti dovolj močni, da bo Arso spoznal svojo zmoto," je dejal direktor Anton Serianz.



Sašo Švigelj

Direktor Termita Anton Serianz opozarja, da avtorji poročila niso znani.

*Župan Moravč **Milan Balažic** je zavrnil očitke družbe Termit na opravljeno okoljsko analizo tal in vode na Drtiji, kjer deluje Termit. Gre za stare obraze, povezane s Termitom, je očital strokovnjakom, ki so danes nastopili na Termitovi novinarski konferenci. "Ne verjamem jim niti besede," je dejal v izjavi za medije v Moravčah.*

V družbi Termit so do teh ugotovitev prišli po tem, ko so s strokovnjaki podrobno preučili poročilo oziroma interpretacijo kemijskih analiz na osnovni projektne naloge, ki jo je predpisalo ministrstvo za okolje, izvedla pa jo je Agencija RS za okolje (Arso).

V Termitu se v večji meri strinjajo z načinom vzorčenja, prav tako nimajo pripomb glede kemičnih analiz. *»Vendar pa je interpretacija rezultatov s strani Arsa po našem prepričanju nestrokovna in ne upošteva pravih uredb,«* je na včerajšnji novinarski konferenci dejal direktor družbe Termit, d. d., **Anton Serianz**.

Kdo je izdelal poročilo?

Zmotilo ga je tudi, ker v poročilu agencije za okolje sploh ni navedeno, kdo so avtorji dokumenta. *»To je osnovni pogoj za verodostojnost,«* opozarja direktor. Za zdaj družba še ne napoveduje pravnih ukrepov, a je direktor poudaril, da bodo naredili vse za zaščito družbe Termit.

Ob tem priznava, da je lahko napačna interpretacija rezultatov tudi posledica nepopolne projektne naloge, ki jo je ministrstvo za okolje pripravilo januarja 2019.

»Naša sanacija temelji ravno na vgradnji gradbenih materialov, za kontrolo tega pa so merodajni zgolj neporušeni vzorci,« je pojasnil. Kakšna je razlika med porušeni in neporušeni vzorci, je na včerajšnji novinarski konferenci pojasnila **Ana Mladenovič** z Zavoda za **gradbeništvo** Slovenije, ki Termitu izdaja dovoljenje za vgrajeni gradbeni material.

Ne bi smeli uporabljati niti čajne žličke

Po njenih besedah je bistvena razlika v tem, da z analizo neporušenega vzorca ugotavljajo le snovi, iz katerih je ta sestavljen, medtem ko analiza porušenega vzorca poda informacijo o tem, koliko snovi iz vzorca lahko preide v okolje.

Za primer je v roke vzela čajno žličko. Ta je po njenih besedah neporušen vzorec. *»Če nas zanima, koliko je ta žlička nevarna za zdravje ljudi, bomo iz žličke naredili izlužek. Ministrstvo za okolje pa pravi, da ni važno, koliko je topnih kovin notri, važno je, kaj je notri,«* je poudarila.

»In bi to žličko zmleli v prah in bi analizirali, koliko je v njej težkih kovin. Notri je 160.000 miligramov na kilogram kroma, meja pa je 380,« je še dejala. Takšna

vsebnost pa ni nevarna za zdravje ljudi, saj te snovi zaradi postopka izdelave niso topne in tako ne prehajajo v okolje.

»V Termitu predelane odpadke zmešajo z glino ter mešanico ob ustrezni vlagi gradijo v plasti. Na ta način dobijo nepropustne plasti, v katerih so težke kovine fizikalno in kemijsko imobilizirane in zato ne prehajajo v okolje,« je še poudarila strokovnjakinja z zavoda za **gradbeništvo**. Na novinarski konferenci so sicer včeraj nastopili še nekateri drugi strokovnjaki, ki so potrjevali stališče Termita glede interpretacije poročila.



O delu policije in redarstva

Namestnik komandirja Policijske postaje Jesenice Admir Midžan in vodja Medobčinskega inšpektorata in redarstva Jesenice Boštjan Omerzel sta predstavila delo v lanskem letu.

URŠA PETERNEL

Na eni od prejšnjih sej občinskega sveta je namestnik komandirja Policijske postaje Jesenice Admir Midžan predstavil Poročilo o delu Policijske postaje Jesenice za leto 2018. Iz poročila izhaja, da so glede na leto 2017 jeseniški policisti zabeležili večje število kaznivih dejanj, obravnavali so jih 449 (leto prej 343). Večino predstavlja premoženjska oziroma splošna kriminaliteta, vendar pa je bila višja tudi raziskanost, ki je bila lani 45-odstotna. Tudi vlomi (lani so jih obravnavali 76) so bili bolj preiskani, raziskanost se je povečala z 12 na 24 odstotkov. Po Midžanovih besedah je eden od vzrokov za povečano premoženjsko kriminaliteto dejstvo, da so se na Jesenice priselili nekateri znani storilci – povratniki kaznivih dejanj. Varnost cestnega prometa na območju policijske postaje Jesenice je bila slabša kot leto prej, saj so zabeležili 185 prometnih nesreč (leto prej 159) in eno smrtno žrtev. Občinski svetniki so namestnika komandirja med drugim vprašali, ali razmišljajo



Redarji so lani na območju občine Jesenice opravili 3045 delovnih ur na terenu.

o selitvi policijske postaje nazaj v mesto, kjer bi bila potrebna večja prisotnost policistov. Opozorili so na nered na kolesarski stezi, vožnje v rdečo luč, vsiljivo prodajo pred trgovskimi centri ...

Poročilo o delu v letu 2018 je predstavil tudi vodja Medobčinskega inšpektorata in redarstva občin Jesenice, Gorje, Kranjska Gora in Žirovnica Boštjan Omerzel. Iz poročila izhaja, da je bilo v letu 2018 na področju inšpekcijskega nadzora prejetih osemdeset prijav, opravljenih 78 inšpekcijskih ogledov, izdano šest pozivov k odpravi nepravilnosti in

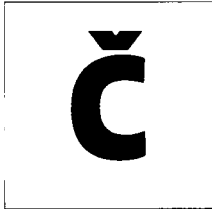
izdane štiri inšpekcijske odločbe. Za ugotovljene kršitve so bili uvedeni štirje prekrškovni postopki in izdanih 33 opozoril ter pet odstopov zadev pristojnim inšpektoratom. Ukrepi inšpektorjev so bili največkrat opravljeni zaradi prijav nedovoljenih posegov v ceste ter varovalne pasove cest, neustreznega odlaganja odpadkov, nedovoljene postavitve objektov in posegov v javne površine. Izredni nadzori kažejo na nezadostno poznavanje zahtev pri individualnem ločevanju in odlaganju odpadkov, kar se kaže tudi v neurejenem videzu ekoloških otokov.

Redarji so opravili na območju občine Jesenice 3045 delovnih ur na terenu, naloge so bile povezane z nadzorom mirujočega prometa, varstva javnih zelenih površin, varovanja javne infrastrukture, evidentiranjem neustreznega odlaganja odpadkov, merjenja hitrosti z radarskimi merilniki, uporabe varnostnega pasu, tehtanja vozil, odstranjevanja zapuščenih vozil ter s sodelovanjem pri varovanju otrok na poti v šolo in pri preventivnih akcijah. Kot je dejal Omerzel, so lani delali kadrovsko okrepljeni, zato so bili lahko več prisotni na terenu. Dodal je, da so naloge izvajali tudi ponoči in ob koncu tedna. Lani so prejeli 830 klicev na številko redarstva, kar je dvajset odstotkov več kot leto prej. Je pa lani nov **gradbeni zakonik** del zadev z gradbene inšpekcije prenesel na občinsko inšpekcijo, tako da se je povečal obseg dela s tega področja. Občinski svetniki so pohvalili delo redarstva in inšpektorata, med drugim pa so opozorili na nujnost tehtanja tovornih vozil, saj pretežki tovornjaki uničujejo ceste, in na kopičenje vozil na javnih površinah z namenom preprodaje.



Mostovi Slovenije

OBJEKTI, KI PREČKAJO RAZDALJE – MED STVARMİ IN LJUDMI



EPRAV SE V ZADNJEM ČASU VELIKO VEČ GOVORI O ZIDOVİH IN OGRAJAH, še zlasti tistih z ostrimi robovi, je Slovenija še vedno bolj deželna mostov, ki medsebojne razlike in razdvojene objekte povezujejo, kot ovir, ki ljudi in prostore med seboj ločujejo. Mostovi v nasprotju z zidovi veljajo za zahtevne inženirske in gradbene objekte ter so zaradi markantnih konstrukcij pogosto simboli mest.

Anja Hreščak

Ljubljanski župan Zoran Janković je iz svojega prvega mandata v drugi mandat zakoral prek mostov. Lotil se je gradnje oziroma obnove enajstih mostov in brvi, ki so skupaj stali več kot 30 milijonov evrov. Paradni je gotovo dvonivojski Fabianijev most; njegova zgornja etaža za motorni promet povezuje Roško in Njegoševo cesto ter zaokroža notranji mestni cestni obroč, spodnji nivo, namenjen kolesarjem in pešcem, pa ponuja bližnji pogled na danes obnavljajočo se Cukrarno. Stal je 16,6 milijona evrov. Prek Mesarskega mostu s steklenim dnom je župan Janković na neki način nadaljeval Plečnikovo delo. Most je danes v splošni ljudski govorici zasidran kot most zaljubljenec in kot tak ena najbolj izpostavljenih turističnih atrakcij, s katere morajo mestne oblasti predvsem redno rezati ključavnice, zaklepke ljubezni, saj zanje na ograjah zmanjkuje prostora, s svojo težo pa tudi nemalo obremenjujejo

konstrukcijo mostu. Župan Janković je dal pri porodnišnici zgraditi tudi Materinski most, bolj znan po imenu svojega predhodnika, Mrtvaški most, in že tretjič prestavil starega – ki je, mimogrede, s svojimi 152 leti drugi najstarejši most v Ljubljani – ter ga (spet) preimenoval v Hrdeckega most, po Janezu (Johannu) Hrdeckem, nekdanjem ljubljanskem županu. Ta most je nekaj časa stal tudi na mestu današnjega Plečnikovega Čevljarskega oziroma Šušarskega mostu. Slednji je praktično ime povzel od svojega lesenega predhodnika, na katerem so v 19. stoletju prodajali čevlje. Majda Sepe je še leta zatem prepevala, da v njegovih okolici pravzaprav »vsak najde, kar želi«.

Več stoletij stara legenda o najstarejšem ljubljanskem mostu, najprej požganem lesenem, kasneje kamnitem in nazadnje železnem, je povezana z danes eno najbolj ikoničnih znamenitosti v Ljubljani. Najsta-

rejši ljubljanski most je namreč stal prav na tistem mestu, kjer je arhitekt Jože Plečnik kasneje zasnoval Tromostovje. Čeprav izstopa predvsem zaradi fotogeničnih železnih zmajev, se Zmajski most v zgodovino Slovenije zares zapisuje kot prvi most, na katerega je bila položena asfaltna prevleka. Most, ki je bil zgrajen v letu 1901, velja za enega najbolj pristnih primerov secesijske arhitekture, zaradi konstrukcije iz železa in betona pa tudi v evropski zgodovini za enega prvih te vrste.

Ljubljano, ki bi ji v kakšni večji prestolnici bržkone nadeli oznako potoka, ne reke, tako na območju Ljubljane od Barja do Slap premošča nič manj kot 24 mostov, do njenega izliva v reko Savo pa kar 35. Dodatnih deset mostov premošča Grubarjev prekop med Zaloško cesto in Livado. Zato je Ljubljana resnično mesto mostov.

Prestolnica mostov v deželi mostov?

Kot da bi želel tudi župan Jankovič z novimi mostovi premostiti morebitne razlike (poprej) razdvojenega mesta. Kdo ve, nemara imajo Ljubljančani to preprosto v genskem zapisu ali jih morda žene neka skrita sila preteklosti; prve mostove na območju današnje Slovenije so verjetno zgradili že mostiščarji kot povezovalne elemente med mostišči in kopnim. V barjanska tla so zabijali lesene kole in na njih gradili preproste lesene kolibe, ki so bile med seboj povezane z mostovom podobnimi konstrukcijami. Koliščarski most pri Notranjih Goricah naj bi bil dolg celo okoli 400 metrov, kar tudi za dandanašnje standarde velja za most večjega razpona.

Vsekakor je za družbo bolj solidarno postavljati mostove kot zidove (ali ograje) in četudi se o slednjih v zadnjem času veliko več govori, dejansko našo državo še zmeraj premošča precej več kilometrov premostitvenih objektov kot ločitvenih. Vaščani Sedlarjevega v občini Podčetrtek in Plaviča v hrvaški občini Zagorska Sela medtem redno dokazujejo, kako jih most povezuje. Že pred sedemnajstimi leti sta občini na območju tamkajšnjega maloobmejnega pasu vzpostavili posebno turistično cono, ki popotnikom in izletnikom olajšuje večkratno prečkanje meje. Hkrati občini vsako prvo septembrsko nedeljo priredita srečanje vaščanov obeh sosednjih vasi, ki ju ločuje meja - na meddržavnem mostu prijateljstva.

Podatkov o tem, koliko mostov ima Slovenija, pravzaprav ni, zgolj slovenski avtocestni sistem pa med drugim sestavlja dobrih 1140 premostitvenih objektov. Večina mostov sicer nima markantne ali opazne arhitekturne ter konstruktorske zasnove,

nekateri pa vendarle izstopajo. Pustimo ob strani verjetno najbolj znan (porušen) most nekdanje skupne države, tistega čez Neretvo, ki bi si sicer vsekakor zaslužil omembo, saj se o njem in o izjemnem strateškem pomenu njegovega uničenja učijo študenti obramboslovja širom po svetu. Osredotočimo se na mostove kot inženirske dosežke na ozemlju današnje Slovenije. Predvsem pa na tiste, ki še stojijo.

Slovenski mostovi in viadukti, ki v svetovnem merilu spadajo med mogočnejše ter inženirsko in arhitekturno bolj dovršene objekte, so kamniti Solkanski most čez reko Sočo, viadukt Črni Kal, tako imenovani ekstrados most čez Dravo na Ptuj, viadukt Peračica, most čez Muro in viadukt Petelinjek na Trojanah, našteje **Marjan Pipenbaher**, gotovo najuglednejši slovenski projektant mostov in eden vodilnih projektantov velikih premostitvenih objektov v Evropi, pa tudi avtor zasnove razpisa za gradnjo ta čas najbolj izpostavljenih mostov in galerije, ki bodo prečkali dolino Glinščice na trasi famoznega drugega tira med Divačo in Kopro. Trenutno je glavni in odgovorni projektant mostu, nastajajočega na polotoku Pelješac, v preteklosti pa je sprojehtiral več kot 200 mostov, med drugim most Millennium v Podgorici, dva mostova čez Evfrat v Turčiji, kilometer dolg železniški most na hitri progi med Tel Avivom in Jeruzalemom v Izraelu, viadukt v Alžiriji, v Sloveniji pa njegov podpis med drugim nosi tudi viadukt Črni Kal. »Ta je še vedno poseben. Stebri so visoki do 95 metrov, predvsem pa je unikaten njihov dizajn. Vsi ti visoki viadukti imajo običajno po dva stebra. Pri Črnem Kalu pa sta združena v enega, kar v naravi deluje veliko bolj vitko in dosti manj masivno,« opisuje projektant.

Zakaj so posebni?

Leta 2004 - to je tudi leto, v katerem je bil viadukt Črni Kal predan prometu - je Pipenbaher za inventivno konstruktorsko zasnovo in realizacijo omenjenega viadukta prejel nagrado **Inženirske zbornice** za izjemne inženirske dosežke. Viadukt Črni Kal je tehnološko in oblikovalsko še zmeraj eden najzahtevnejših in najdaljših premostitvenih objektov v Sloveniji, saj česa podobnega odtlej nismo gradili. Poleg dolžine, s 1065 metri razpona prečka Osapsko dolino, in višine so k zahtevnosti gradnje prispevali še krivina in padec cestišča ter konstrukcija, ki se upira močni burji. Ker je zgrajen na geološko občutljivem območju, je tudi način, na katerega posega v naravo, nekaj posebnega; enajst stebrov je poravnanih z višinami in ritmom naravnega reliefa.

Kaj pa je posebnega pri nekaterih drugih omenjenih objektih? Puhov most, uradno imenovan Most čez Dravo na Ptuj (avtorja arhitekturne zasnove sta Peter Gabrijelčič in Viktor Markelj, slednji tudi projektant), je del južne vpadnice v Ptuj in prečka skoraj tristo metrov široko ter pet metrov globoko akumulacijsko jezero na Dravi. Arhitekta sta bila pri zasnovi omejena, saj konstrukcija ni smela presežati naravnih okoljskih vedut, okrniti pogleda na srednjeveški grad in staro mesto, kar je pomenilo, da je moral biti most čim nižji. Danes je simbol najstarejšega slovenskega mesta. Bržkone je, zahvaljujoč Neci Falk, medtem veliko bolj opevan neki drugi most čez Dravo, Stari most v Mariboru.

Most čez reko Muro med Krogom v Prekmurju in Vučjo vasjo v Prlekiji je, verjeli ali ne, z 833 metri najdaljši avtocestni most v Sloveniji, čeprav ima dežela ob Muri poleg Koroške najmanj avtocest v državi in reka Mura še zdaleč ni največja ali najširša reka pri nas. Most čez Muro tehta 16.000 ton in je s tem tudi najtežji narinjeni objekt v Sloveniji. Temelji na dvesto pilotih, globokih od 15 do 17 metrov. Za gradnjo so porabili dober milijon kubičnih metrov gramoza, 243.000 kvadratnih metrov asfalta, dobrih 30.000 kubičnih metrov betona in armature.

Četudi ga Pipenbaher ni izpostavil, velja omeniti še najstarejši most v Sloveniji; to je Kamniti ali Kapucinski most v Škofji Loki, za katerega ni znano, kdaj natanko je bil zgrajen, zagotovo vemo le, da je bilo to v sredini 14. stoletja in da ga je dal zgraditi freisinški knezoškof Leopold. Znana je letnica škofove smrti. Usoden udarec mu je, kako ironično, zadal prav njegov most. Legenda pravi, da mostninar škofa ni prepoznal, ko je s konjem želel prečkati most, in mu je prečkanje želel zaračunati oziroma prepričati. V spopadu leta 1381 naj bi oba padla z nezaščitenega mostu in utonila v Selški Sori.

Solkanski most je medtem most z največjim – 85-metrskim – kamnitim lokom na svetu in tako končno eden izmed tistih nekaj »naj«, ki jih premoremo v Sloveniji. »To je prekrasen objekt, zares pravi tehnični in kulturni spomenik časa. Poseben je tudi zato, ker je grajen iz kamna, reže med posameznimi kamni pa so široke kvečjemu nekaj milimetrov, podobno kot pri rimskih mostovih. Ti so doživeli in preživeli vse rušilne potrese in tudi vedno večje obremenitve prometa,« razlaga Pipenbaher.

Danes razmišljamo

v krajših časovnih okvirih

Tudi v tem kamnu leži del odgovora na vprašanje, zakaj je Solkanski most, odprt leta 1905, preživel, denimo, most Ponte Morandi v Genovi, ki so ga odprli dobrih 60 let kasneje, pa se je nedavno nenadoma in spektakularno porušil. »Kamen je še vedno na neki način večer in to je ključna razlika v primerjavi z današnjimi betonskimi ali jeklenimi mostovi. Značilna je konstrukcija Solkanskega mostu z lokom, zaradi katerega se zares lepo zlije z okoljem. Lok je najbolj naravna nosilna struktura, kar je razvidno tudi v naravi. Skalnati oboki ali podzemne jame so najlepši dokaz za to,« pojasnjuje sogovornik. V Sloveniji je sicer več kot 90 odstotkov mostov betonskih, v Evropi in drugod po svetu je takih manj, so tudi jekleni in sovprežni z betonskimi voziščnimi konstrukcijami.

Predvsem pa dandanes mostovi niso več projektirani in dimenzionirani za 500 let ali več, kot so bili na začetku prejšnjega stoletja, kvečjemu za življenjsko dobo 100 do 120 let. »To sicer ne pomeni, da se bodo mostovi po 120 letih zrušili, nasprotno, če bodo primerno vzdrževani, bodo lahko doživeli še vsaj enkrat daljšo življenjsko dobo, a problem je, da bodo tedaj prometno in nasploh funkcionalno zastareli. Trase novih prometnih poti bodo preprosto drugače vodene, dimenzionirane in prilagojene novim tehnologijam hitrega transporta,« razlaga Pipenbaher. Mimogrede, cena gradnje premostitvenih objektov v Sloveniji je trenutno med 1200 in 2000 evri na kvadratni meter, seveda odvisno od njihove zahtevnosti, pa tudi od splošnega gospodarskega in socialnega stanja v državi. Stroški vzdrževanja mostu v njegovi življenjski dobi znašajo še enkrat toliko, kolikor je cena novega mostu.

Po drugi strani so danes stavbe in mostovi, razlaga sogovornik, projektirani bistveno bolj drzno in konstrukcijsko lahkotnejše. Mostovi velikih razponov – ti so dolgi od 400 do 1000 metrov – ne morejo več imeti ločnih konstrukcij, kot jo ima Solkanski most, ki bi bile masivne in trdne. Nasprotno, današnji mostovi z velikimi razponi so jekleni in nenehno v gibanju. »To ne pomeni, da so nestabilni, temveč da skoraj nikoli niso popolnoma na miru,« pravi Pipenbaher.

Tako kot vse drugo se je razvil tudi material. »Danes smo sposobni pripraviti visokozmogljive betone, tako imenovane high performance concrete, ki imajo takšne trdnosti, kot so jih pred 50 leti imela jekla nižje kvalitete. In ne le to, to so samozgoščevalni betoni, ki so izredno kompaktni,

neprepustni za vodo in predvsem trajnejši. Kvaliteta kablov visečih mostov je praktično enaka kvaliteti klavirskih strun,« pojasnjuje sogovornik. Ampak niti ti visokozmogljivi betoni niso tako obstojni kot kamen. »Beton naj bi bil sicer dokaj trajen material, a čas je pokazal njegove šibkosti. Propada enako kot vsi drugi materiali,« doda Pipenbaher.

Klimatske spremembe ogrožajo tudi mostove

Največji sovražniki mostov so voda, soljenje in zmrzovanje, in ne, kot bi kdo pomislil, potres ali kakšna druga naravna katastrofa. Tudi vojaki ne. Vojaki? Saj veste, da naj bi bila vojaška četa s sočasnimi paradnim korakom sposobna povzročiti resonančno nihanje in s tem porušiti most. Bojda se je leta 1850 tako porušil eden zgodnjih visečih mostov čez reko Maine v Franciji. Legenda pravi, da so vojaki s svojim ubranim korakanjem povzročili takšno resonanco več kot sto metrov dolgega mostu, da se je ta prelomil (najbrž je k temu pripomogel tudi hud veter). Utonilo je vseh 226 vojakov. A možnost resonančne katastrofe je dandanes bolj urbana legenda kot realna možnost, pomiri Pipenbaher. Za tako vzbujanje, ki bi ga povzročili pešci, so danes teoretično občutljivi le še peš mostovi, ki imajo lahkotnejše konstrukcije z bistveno manjšo togostjo in maso kot pri sodobnih mostovih za cestni ali železniški promet. »Pri peš mostovih je pravzaprav še mogoče, da bi pešci s korakanjem povzročili, ali bolje, se približali lastni frekvenci mostu, torej, da bi bila frekvenca vzbujanja enaka lastni frekvenci mostu. To bi teoretično lahko vodilo do resonance. Ampak pravilno konstruirani mostovi z ustreznim maso ne bi smeli biti občutljivi za to,« je prepričan sogovornik.

Tako je zagotavljanje potresne stabilnosti eden ključnih izzivov pri projektiranju in gradnji velikih mostov, pa tudi zagotavljanje, da se konstrukcija upira sunkom vetra hitrosti več kot 150 kilometrov na uro, kar lahko povzroči velike dinamične obremenitve konstrukcij (zato ob močni burji mostove zapirajo za promet). A največja grožnja, kot rečeno, leži znotraj same konstrukcije mostu.

»Beton zaradi prodora vode in soli spreminja svojo strukturo; beton je bazičen, zaradi prodora agresivnih snovi in vode iz okolja pa se mu spreminja Ph-vrednost, zato prihaja do karbonatizacije betona in posledično do korozije nosilne armature. Ker je volumen rje bistveno večji kot volumen jekla za armiranje, se pojavijo

notranje napetosti, zaradi teh pa odpadajo zaščitni sloji betona,« razlaga projektant. »Zato danes objekti propadajo predvsem zaradi slabega vzdrževanja, vlage, prisotnosti soli in vedno bolj agresivnega okolja.«

Na trajnost in obremenitve mostov bodo vedno bolj vplivale tudi klimatske spremembe. »Prav pri projektiranju mostu na Pelješac je bilo treba upoštevati, da bodo temperature čez desetletja v povprečju višje do pet stopinj, do dva milimetra letno bo višja gladina morja, upoštevati pa je bilo treba tudi višje hitrosti sunkovitih vetrov, in sicer več kot pet metrov na sekundo, kar pomeni za skoraj dodatnih dvajset kilometrov na uro. Vse to bo imelo v prihodnosti velik vpliv na stabilnost, zasnovano in dimenzioniranje konstrukcij,« predvideva Pipenbaher.

Človekov odnos do izjemnega

V Sloveniji, predvsem zaradi specifičnih geografskih danosti, verjetno nikdar ne bomo soočeni s takšnimi preglavicami, kot tudi nikoli ne bomo gradili podobnega mostu, kot ga pravkar gradijo na Hrvaškem na polotok Pelješac. Reka Drava je s širino (mestoma) 150 metrov največja naravna vodna ovira.

Ampak po drugi strani je narava največja umetnica in prav ona nas postavlja na svetovni zemljevid – tudi na področju mostov. Ustvarila je tako izjemne presežke, da so že pred več kot tristo leti vzbudili pozornost Janeza Vajkarda Valvasorja. V Slavi vojvodine Kranjske tako najdemo prvi znan opis Rakovega Škocjana, doline, dolge le 22,5 kilometra in široke do petsto metrov, katere največje znamenitosti so nastale z udiranjem stropov nad kraškimi jamami, naravni pojav pa je za seboj med drugim pustil tudi Veliki (37 metrov) in Mali (42 metrov) naravni most.

Ne, ni napaka. »Na Notranjskem, v domovini Butalcev, je vse malo butalsko, tudi poimenovanja,« se pošali direktor Notranjskega regijskega parka **Matevž Podjed**. »Pravzaprav njuno ime ni povezano z dolžino oziroma razponom mostov, pač pa z maso materiala, iz katerega sta sestavljena,« resno pojasni. Tako je Veliki naravni most veliko bolj masiven kot Mali in čez prvega poteka tudi promet. Oba sta izjemna in izstopajoča v svetovnem merilu, a naravnih stvaritev zaradi njihove unikatnosti običajno sistematično ne vrednotimo ali kategoriziramo, zato tudi ne obstaja pregled najbolj izjemnih naravnih mostov. »Vsekakor gre za izjemen morfo-

loški pojav, kar pa navsezadnje velja za ves Rakov Škocjan, kjer je na zelo majhnem območju zgoščenih zelo veliko naravnih fenomenov,« doda Podjed. Na neki način to dokazujejo tudi številne prošnje (tujih) produkcijskih hiš za snemanje reklam v Rakovem Škocjanu, ki jih dnevno dobivajo v upravi Notranjskega regijskega parka.

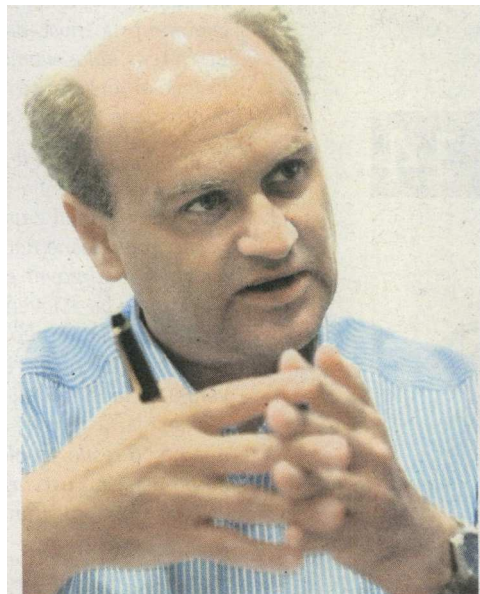
Glede na to, da je bil Rakov Škocjan že leta 1949 zavarovan kot krajinski park, pravzaprav je bil prvi v Sloveniji razglašen za krajinski park, je zelo presenetljiva zaspanost slovenskih organov in uradnikov, ki so šele januarja letos na Center za svetovno dediščino v Parizu vložili kandidaturo za vpis Klasičnega krasa in s tem tudi Notranjskega regijskega parka na Seznam svetovne dediščine pri UNESCO. »Civilizacijsko nesprejemljivo pa se mi zdi, da čez Veliki naravni most še zmeraj poteka ves promet, tudi tovorni,« medtem udari Podjed. Na mostu je celo cinkana ograja, taka, kot bi bila ob kakšnem premostitvenem objektu na avtocesti. Čez most teče utrjena pot, ki bi po logiki stvari morala biti namenjena le kolesarjem in pešcem, namesto tega pa je raje mesto konflikta med vozniki in prejo omenjenimi. »Vsekakor se mi za tak naravni fenomen zdi nujna omejitev motornega prometa. Za to, pa tudi za asfaltiranje poti, si prizadevam že vsaj pet let, a pri tem vsakič znova trčim ob različna stališča mnogih odločevalcev, ki imajo poleg našega zavoda besedo pri urejanju Notranjskega regijskega parka,« razlaga Podjed. To so poleg občinskega zavoda tudi občina, zavod za gozdove, zavod za varstvo narave, državne direkcije in tako naprej.

Davek preveč razpršene odgovornosti tako plačuje ena redkih naravnih stvaritev, ki v Sloveniji v nasprotju z glavnino inženirskih dosežkov (izvzemši Solkanski most) nosi oznako »naj« kot najbolj izjemna svoje vrste na svetu. Je že tako, da tistega, česar ni ustvaril (ali uničil) človek, tudi zares ceniti ne zna.

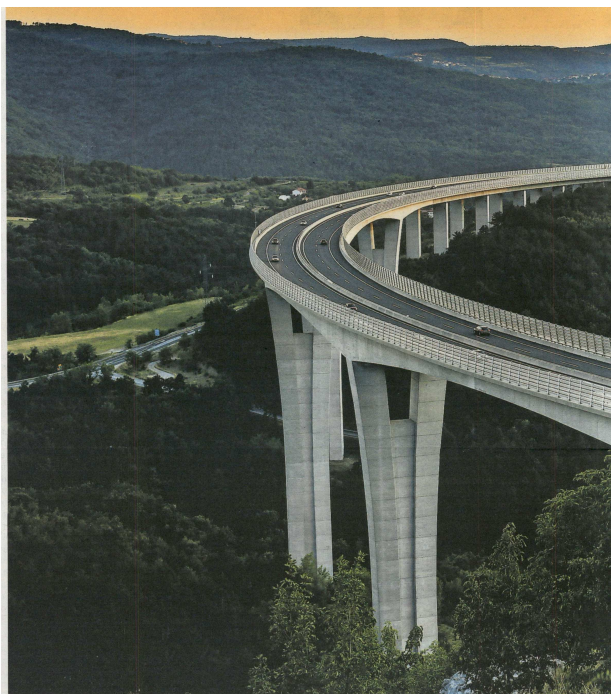
Kamen je še vedno na neki način več in to je ključna razlika v primerjavi z današnjimi betonskimi ali jeklenimi mostovi.

Največji sovražniki mostov so voda, soljenje in zmrzovanje.

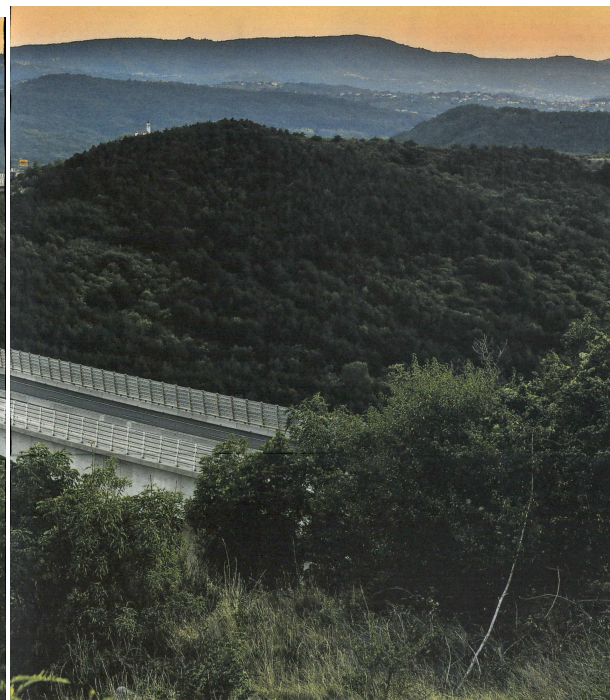
Mostovi niso več projektirani in dimenzionirani za 500 ali več let, kot na začetku prejšnjega stoletja, kvečjemu za življenjsko dobo 100 do 120 let.



Marjan Pipenbaher je gotovo najuglednejši slovenski projektant mostov in eden vodilnih projektantov velikih premostitvenih objektov v Evropi. Trenutno je glavni in odgovorni projektant mostu, ki nastaja na polotoku Pelješac.

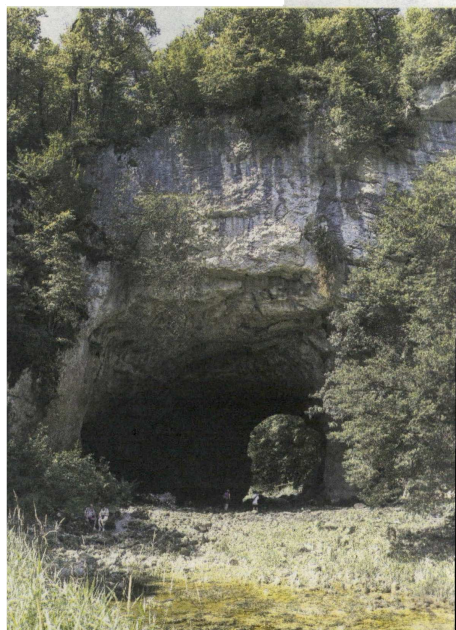


Viadukt Črni Kal je tehnološko in oblikovalsko še zmeraj eden izmed najzahtevnejših premostitvenih objektov v Sloveniji, saj česa podobnega odtlej nismo gradili. Poleg dolžine, s 1065 metri razpona prečka Osapsko dolino, in višine sta k zahtevnosti gradnje prispevala še krivina in padec cestišča. Fotografija: Biser Velikonja



Imeni Veliki (na fotografiji) in Mali naravni most nista povezani z njuno dolžino oziroma razponom, pač pa z maso materiala, iz katerega sta sestavljena. Tako je Veliki naravni most veliko bolj masiven kot Mali in čezenj poteka tudi promet.

Fotografija: Jaka Gasar





Solkanski most je s svojimi 85 metri pravi tehnični in kulturni spomenik časa.

Fotografija: Bojan Velikonja



Mesarski most je danes v splošni ljudski govorici zasidran kot most zaljubljenec in kot tak ena najbolj izpostavljenih turističnih atrakcij. Fotografija: Tomaž Skale/dokumentacija Dnevnika

Demografija podjetij z vsaj eno zaposleno osebo, Slovenija, 2017

V 2017 je nastalo manj, prenehalo poslovati pa več podjetij kot v 2016

V Sloveniji v letu 2017 je nastalo na novo 7.186 podjetij z vsaj eno zaposleno osebo ali za 14 % manj kot v letu 2016, poslovati pa je v letu 2017 prenehalo 7.640 podjetij z vsaj eno zaposleno osebo ali za 4 % več kot v prejšnjem letu.

26.7.2019 | končni podatki

DELI OBJAVO:...

Doris Kuhej

[Povračevanje po podatkih](#)

V 2017 nastalo manj, prenehalo poslovati pa več podjetij z vsaj eno zaposleno osebo kot v letu pred tem

V Sloveniji je v letu 2017 začelo poslovati 7.186 novih podjetij z vsaj eno zaposleno osebo, 7.640 podjetij z vsaj eno zaposleno osebo pa je v tem letu prenehalo poslovati. Prvih je bilo za 14 % manj, drugih pa za 4 % več kot v 2016. Odstotek podjetij od vseh, ki so nastala na novo, in odstotek od vseh, ki so prenehala poslovati, sta bila najvišja v dejavnosti trgovina, vzdrževanje in popravilo motornih vozil (prvih je bilo 18,5 %, drugih 18,8 %). Sledila so podjetja v strokovnih, znanstvenih in tehničnih dejavnostih (15,8 % in 16,6 %) in podjetja v **gradbeništvu** (15,1 % in 16,5 %).

Med vsemi podjetji, ki so poslovala v letu 2017, je bilo podjetij z vsaj eno zaposleno osebo, nastalih v tem letu na novo, 9,8 %, podjetij z vsaj eno zaposleno osebo, ki so v tem letu prenehala poslovati, pa 10,4 %.

Med novonastalimi podjetji in med tistimi, ki so prenehala poslovati, prevladovala pravne osebe

Med obojimi podjetji so glede na pravnoorganizacijsko obliko prevladovala pravne osebe. Novonastala podjetja z vsaj eno zaposleno osebo so bila v 54,7 % pravne osebe, v 45,3 % pa fizične osebe. Podjetja z vsaj eno zaposleno osebo, ki so prenehala poslovati, so bila v 52,1 % pravne, v 47,9 % pa fizične osebe.

Pet let po nastanku še poslovala več kot tretjina podjetij

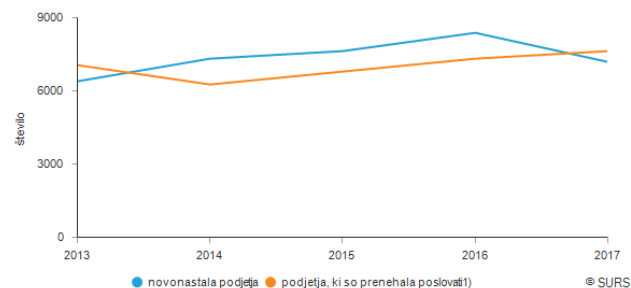
Od vseh podjetij, ki so na novo nastala in začela poslovati v letu 2012, jih je po petih letih, tj. v letu 2017, še poslovalo 37,6 %. Odstotki podjetij, ki so pet let po nastanku še poslovala, so bili najvišji v dejavnosti zdravstvo in socialno varstvo (43,8 %), v predelovalnih dejavnostih ter v dejavnosti promet in skladiščenje (v vsaki po 43,5 %) in v dejavnosti poslovanje z nepremičninami (42,9 %).

Tudi večina v 2017 nastalih in večina v 2017 podjetij, ki so prenehala poslovati, zaposlovala največ po 4 osebe

Velika večina podjetij, ki so bila ustanovljena v letu 2017, in tudi velika večina tistih, ki so v tem letu prenehala poslovati, je zaposlovala po največ 4 osebe. Med prvimi je bilo takih 97,0 %, med drugimi pa 98,1 % podjetij.

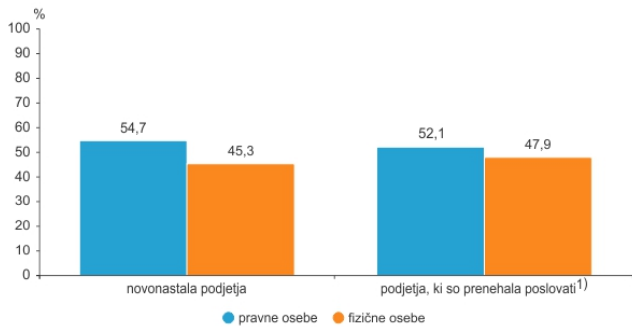
Podrobnejši podatki o demografiji podjetij z vsaj eno zaposleno osebo za leto 2017 bodo objavljeni v podatkovni bazi SiStat na spletnih straneh Statističnega urada RS 13. septembra 2019.

Demografija podjetij z vsaj eno zaposleno osebo, Slovenija



1) Začesane podatke za 2017.
Vir: SURS

Demografija podjetij z vsaj eno zaposleno osebo po pravnoorganizacijski obliki, Slovenija, 2017

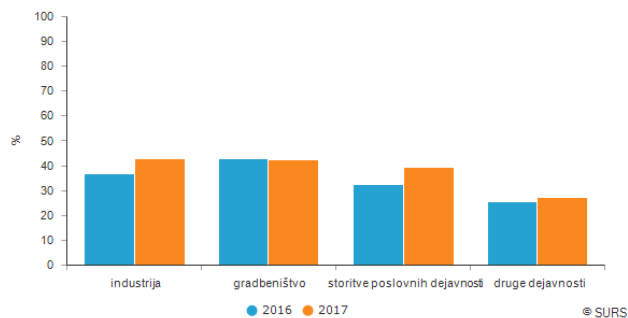


1) Začasni podatki.

Vir: SURS

© SURS

Delež pet let preživelih podjetij od novonastalih podjetij z vsaj eno zaposleno osebo



Vir: SURS

© SURS

Demografija podjetij z vsaj eno zaposleno osebo, Slovenija

	Novonastala podjetja	Podjetja, ki so prenehala poslovati
	2017	2017 ¹⁾
	število	
Velikost podjetja - SKUPAJ	7.186	7.640
1 - 4 zaposlene	6.967	7.493
5 - 9 zaposlenih	158	93
10+ zaposlenih	61	54

1) Začasni podatki.

Vir: SURS

METODOLOŠKO OPOZORILO

Podatki o podjetjih z vsaj eno zaposleno osebo, ki so v 2017 prenehala poslovati, so začasni; končne podatke bomo objavili v septembru 2020. Obiščite tudi našo podatkovno bazo SiStat.

Slovenski model napotitev: Po nesluteni rasti in kritikah v EU čas za premislek

26.07.2019

Slovenija je v 10 letih zabeležila nekajkratno rast napotitev delavcev v EU. Prav zaradi tega skoka in obstoječe ureditve dajatev za delodajalce, ki napotujejo, je država v EU deležna ostrih kritik o "goljufijah in izkoriščanju". Bruselj je bil že zaprosen za preiskavo slovenskega modela, vlada pa priznava, da je potreben premislek o ukrepih.

Delodajalci v Sloveniji za delavce, ki jih želijo napotiti v drugo državo EU, potrebujejo obrazec A1 (nekdanji E101), ki ga izda pristojna območna enota Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije (ZZZS). Na ZZZS so pojasnili, da so leta 2008 izdali 17.668, leta 2011 44.442, leta 2014 103.370, leta 2017 pa že 159.136 teh obrazcev. Lani je sledil upad na 127.059 potrdil. Posameznik je sicer lahko v tujino v istem letu napoten večkrat, torej je zanj izdanih več potrdil.

V času napotitve delodajalci pri nas za delavce ne plačujejo prispevkov od dejanske plače, temveč od primerljive plače, kot če bi delo opravljali v Sloveniji. Napoteni delavci praviloma prejema tudi dodatke, kot sta dodatek za ločeno življenje in dodatek zaradi višjih stroškov v tujini, zato so njihovi dohodki višji, kot bi bili za enako delo v Sloveniji.

Prav občutna rast napotitev ter olajšave delodajalcem pri socialnih prispevkih pa gredo močno v nos interesnim združenjem v EU.

V Evropski zvezi gradbenih in lesnih delavcev so Evropsko komisijo pred poletjem opozorili, da je Slovenija po številu napotitev postala tretja največja sila v vsej EU. Kot so izračunali, naša država v EU napoti skoraj 100.000 gradbenih delavcev, čeprav ima v tej dejavnosti le 55.000 domačih delavcev. Večina jih preko Slovenije pride iz Zahodnega Balkana, se zavedajo.

Predsednik zveze Dietmar Schäfers je ocenil, da se veliko večino teh delavcev sistematično izkorišča. "Slovenija je zgradila zaslužkarski poslovni model, ki temelji na socialnih goljufijah in izkoriščanju delavcev. To je popolnoma nesprejemljivo, zato je treba to prakso nemudoma ustaviti," je bil oster.

V Bruselj so se že pritožila tudi avstrijska interesna združenja, Avstrija pa bo, preden naredi enak korak, skušala s Slovenijo vzpostaviti dialog.

Strožji pogoji za A1

Na ministrstvu za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti so v odzivu na očitek o

skoku števila napotitev in izkoriščanju delavcev za STA spomnili, da je bil lani uveljavljen zakon o čezmejnem izvajanju storitev, ki predpisuje strožje pogoje za izdajo potrdil A1.

Po tem zakonu je potrdilo izdano le delodajalcu, ki ni kršil določb v zvezi s plačilom za delo, delovnim časom in zaposlovanjem na črno ter redno izplačuje plače in prispevke za socialna zavarovanja. Poleg tega mora imeti v celoti poravnane vse davčne obveznosti. Delodajalec mora za pridobitev obrazca dejavnost opravljati tudi v Sloveniji.

S tem naj bi se preprečilo čezmejno izvajanje storitev in napotitev delavcev na delo t.i. slamnatim podjetjem in delodajalcem, predvsem v **gradbeništvu** in industriji, ki so prej kršili pravila. V preteklosti so se namreč napoteni delavci v Slovenijo pogosto vračali opeharjeni: brez plač, socialnih prispevkov in možnosti za dopust ter v hudi stiski.

Z zakonom je po novem predpisana tudi subsidiarna odgovornost v primeru, da tuji delodajalec, ki je podizvajalec ali agencija, svojim napotnim delavcem ne zagotovi plače. Poleg tega je bilo uvedeno sodelovanje med državami EU na področju vročanja odločb in izterjave kazni, ki jih zaradi kršitev predpisov naložijo pristojni organi države EU, v kateri se storitev izvaja.

Kot so za STA povedali na Inšpektoratu RS za delo, so lani ugotovili 20 kršitev tega zakona.

ZZZS, ki je še vedno edini pristojni organ za preklic obrazcev A1, pa je lani ugotovil 17.469 nepravilnosti; prek 6400 jih je bilo davčne narave, prek 6300 pa povezanih s pogodbami o zaposlitvi in z naročnikom.

Zavod sicer še vedno prejema zahteve tujih organov za preverjanje izpolnjevanja pogojev delodajalcev in delavcev za napotitev, pa tudi za umik dovoljenj za napotitev. Letos jih je do junija na njihov naslov prispelo okoli 10. Pripad obvladujejo, a priznavajo, da so zahteve kompleksne in težko rešljive.

Vodja Delavske svetovalnice Goran Lukič je dejal, da so bili določeni premiki z zakonom narejeni, dvomi pa ga obhajajo glede nadzora.

Premislek o spremembi dajatev

Na ministrstvu so se za STA odzvali tudi na očitek glede olajšav za delodajalce. Kot so navedli, ureditev izhaja iz leta 1970. Zavedajo se, da sta se v zadnjih letih spremenila način in trajanje dela v tujini in da je potreben premislek o obstoječi ureditvi. Do tega naj bi prišlo v okviru konec lanskega leta imenovane vladne delovne skupine, ki preučuje zavarovalne podlage, zavarovalne osnove, višino prispevnih stopenj in posebnosti v zvezi z oprostitvami plačila prispevkov. V končni fazi naj bi pripravila predlog sistemskih sprememb poenotenja zavarovalnih podlag in osnov.

Slovenska delodajalska združenja medtem zavračajo kritike, da Slovenija delovno silo v EU izvaža dampinško. "Ob naših obremenitvah stroška dela nikakor ne moremo govoriti o

dampingu," so za STA poudarili v Združenju delodajalcev Slovenije. V Gospodarski zbornici Slovenije pa so za STA menili, da je pomembno predvsem to, da tujci, ki v Sloveniji dobijo dovoljenje za delo in na koncu delajo drugod v EU, v Slovenji plačujejo socialne prispevke in dohodnino.

Ljubljana, 26. julija (STA)



GOSPODARSTVO JE DANES BOLJ PRIPRAVLJENO NA NOVO KRIZO

ZORAN POLJŠAK, PREDSEDNIK OBMOČNE OBRTO-PODJETNIŠKE ZBORNICE DOMŽALE

Domžalska Območna obrtno-podjetniška zbornica (v nadaljevanju Obrtna zbornica Domžale) v letošnjem letu praznuje visoki jubilej, 40 let od ustanovitve, čeprav na tem področju delujejo še kakšno leto dlje. Jubilej so pred kratkim obeležili s slavnostno akademijo. S predsednikom zbornice Zoranom Poljšakom pa smo tokrat spregovorili o izzivih preteklih let, spremembah, ki so zbornico zbudile v preteklih letih ter seveda željah za prihodnost.

Mateja A. Kegel

Foto: Iztok Dimec

Naj vam zaupamo – zbornica si želi še več projektov, ki bodo v prid ne le podjetnikom, ampak vsem Domžalčanom. Kakšne ideje imajo in kako bi jih realizirali, pa si lahko preberete v nadaljevanju.

Obrtna zbornica Domžale v letošnjem letu praznuje 40-letnico obstoja, običajno začnemo na začetku, pa dajva tokrat na koncu. Kaj je zaznamovalo zadnje leto na OOO Domžale?

Za zadnje leto bi težko veliko povedal, saj smo vse sile uperili v organizacijo obletnice, na kateri je bilo več kot 800 ljudi, in slavnostno akademijo. Ob tem smo skrbeli tudi, da delo na zbornici poteka normalno, delamo na VEM točki, SPOT-u in drugih projektih, saj če ne bi delali na projektih, bi zbornica težko poslovala. Težave so se namreč začele takrat, ko smo izgubili obvezno članarino, saj smo bili do takrat četrta največja območna obrtno-podjetniška zbornica v Sloveniji, s približno dva tisoč člani, danes pa jih imamo manj kot tisoč in to se pozna na finančnem področju. Sicer pa je zadnje obdobje zaznamovala tudi prodaja naše stare zbornice, posloplja, ki ga, čeprav nam je nekdanje tako dobro služilo, hkrati z novo stavbo, v kateri smo danes, nismo več potrebovali. Ne smemo pa pozabiti niti 10-letnice zgradbe zbornice, v kateri smo danes. Tudi ta obletnica je letos.

Če se ozrete po Sloveniji, kako bi danes, v primerjavi z ostalimi zbornicam, pozicionirali domžalsko?

Mogoče smo bolj aktivni na projektih, a je težko ocenjevati vsako zbornico, saj jih je kar 62 in še ljubljanska, ki je, glede na število zaposlenih, najaktivnejša. Prav ljubljanska je tista,

ki tudi največ sodeluje z vlado in odbori. Ostale zbornice pa bi težko ocenil, saj je vsaka specifična, manjše so recimo bolj vpete v lokalno okolje, ker se ljudje bolj poznajo. Večje zbornice, med katere spadamo tudi mi, pa se trudimo, da bi ustregle čim več občanom, tudi v okviru VEM točke, ki je namenjena vsem. Lahko pa rečem, da smo še vedno med prvih 10 zbornic v Sloveniji.

Vrniva se v zgodovino, na sam začetek. Katere so bile prelomnice, ki jih na zbornici beležite kot pomembnejše v času od ustanovitve pa do danes?

Prvi mejnik je bila zagotovo ustanovitev. Sicer nismo najstarejša zbornica, večina zbornic je letos praznovala že 50 let, tudi naša krovna organizacija, mi pa smo na začetku sodelovali s SZDL, kjer smo imeli svoj odbor, ki ga je vodil gospod Mušič. Sam sem se z zbornico pridružil leta 1983. Sicer pa so od ustanovitve živi še trije ustanovni člani, gospod Smolnikar, gospa Retelj in gospod Počivavšek. Je bilo pa to obdobje, ko se je ustanovila zbornica, prav tako pa smo takrat zgradili oziroma obnovili našo staro hišo. Vmes so bila tudi obdobja, ki so bila težka za obrt. Je bila pa naša prednost, ker smo imeli za seboj Občino Domžale, ki je imela več posluha za obrt kot ostale občine, zato smo se močnejše razvijali, pa ne le v okviru Slovenije, ampak tudi Jugoslavije. Ljudje so k nam hodili gledat, zakaj smo bolj uspešni.

Drugo največje obdobje je bilo v času izgube obveznega članstva. Sam sem bil zelo nezadovoljen, da se je to zgodilo. To je enako, kot če bi dali občanom na voljo, ali bodo plačevali davek ali ga ne bodo plačevali. Normalno, da bodo vsi rekli, da ne, kar tudi ni prav. Težava je, da se večina ne zaveda, da zbornica predstavlja sindikat delodajalcev, in če je prej 60.000 članov plačevalo članarino, jih danes samo še 25.000, naši usposobljeni kadri pa urejajo z vlado in ostalimi zakonodajci in vse. Če je kaj pozitivnega ali negativnega, pa koristijo vsi. Borimo se, da bi dobili prispevek za zastopanje, ki bi ga

morali plačevati vsi.

Zaznamovala pa nas je tudi ustanovitev VEM točk po Sloveniji, na katerih bi težko delali tako kvalitativno, kot delamo, če ne bi bilo velike podpore s strani Občine Domžale. Financiramo se namreč iz članarine, na VEM točkah pa vsi lahko urejajo ali ustanovitev podjetja ali popravke. VEM točka je oskrbovana z našimi kadri, našimi resursi.

Za nami pa je tudi izgradnja novega doma pred desetimi leti, s čimer smo res odlašali, a smo uspeli izpeljati še pred krizo s pomočjo rezervnih sredstev in nekaj kreditov. Projekt izgradnje je trajal dve leti, kar pomeni, da je šlo hitro in vidi se, če so obrtniki složni, uredijo stvari.

Pred leti, ko sva že imela pogovor, ste dejali, da če je veliko gospodarstvo v krizi, je tudi malo gospodarstvo v krizi. Kakšni časi so danes za domžalsko gospodarstvo?

Boljši so, kot so bili takrat. Vedeti moramo, da je gospodarska rast danes sicer visoka, a govori se, da prihaja nova kriza. Zagotovo pa smo tako gospodarstvo kot vlada bolj pripravljene na prihod krize. Obrtniki sicer sami po sebi ne čutimo toliko krize, ker delujemo kot manjše organizacije in običajno gledamo na to, da imamo nekaj rezerve, prihrankov za čas krize. Obnašamo se kot dobri kmetje, ki morajo preživeti, saj nikoli ne vedo, kaj se bo zgodilo, toča, poplave ali kaj drugega. Tako se večina obrtnikov tudi obnaša. Vsaj tisti moje generacije. Mlajši imajo pač drugačne poglede. Je pa veliko naših obrtnikov kooperantov, vključeni so v gospodarske verige in čutijo predvsem pomanjkanje na področju delovne sile. Starejši grejo namreč v pokoj, mlajši pa se odpravljajo v druge posle, računalništvo, pravo, ekonomijo, medtem ko delovne sile v obrtništvu, kot je zidarstvo, gradbeništvo in podobne storitve, manjka.

Omenili ste, da je število članov po ukinitvi obveznega članstva padlo, a menda v zadnjih letih raste?

Članstvo, glede na število, ki smo jo dosegli dve, tri leta po razpadu sistema plačevanja članarin, kaže na

to, da se danes nekaj več ljudi včlanijo kot izstopi. Pa tudi razlog za izstopi ni več članarina, ampak odhod v pokoj, bolezen in podobno. Podjetnik, ki sprejme članstvo, ima številne ugodnosti s koriščenjem kartice Mozaik podjetnih, od izobraževanj do zavarovanj, goriva in podobno, tako da denar, ki ga nameni za članarino, zagotovo dobi nazaj. Žal pa ljudje ne sodelujejo v organih zbornice, saj večina ne samo, da noče, niti nima časa, ampak skrbijo samo za poslovanje svojega podjetja. Mi bi si želeli več sodelovanja.

S prihodom direktorice Karoline Vrtačnik je zavel nov veter. Kako ocenjujete vajino sodelovanje? Je bilo uvedenih veliko sprememb in kako se na te spremembe odzivajo člani?

Odziv je pozitiven, Karolina je po duši topla ženska, podjetnica in nekdanja novinarka, delala je v medijski hiši Delo, je tudi pisateljica. Njen pristop je drugačen, ni toliko direktorica v pisarni, ampak je več na terenu. Veliko truda vloži v projekte, kar je razlika glede na prejšnjo direktorico, ki je bila bolj pisarniška in je skrbela za krog obrtnikov, ki so prihajali sem, sama pa ni bila toliko na terenu. Če se vrnem h Karolini, je torej drug tip direktorice, rada vsakomur ustreže, nima težave iti na teren, do župana, ministra, kamorkoli. Ima veliko volje za delo na več programih, kar je sicer težko, a uspešno usklajuje, na račun tega pa seveda največ trpi družina. Najini odnosi so zelo v redu, ravno zato, ker je ona tako aktivna, sem lahko jaz malo manj, saj vem, da je vse narejeno. Tudi z občino ima zelo dobre odnose.

Z domžalsko občino so odnosi dobri

kaj pa ostale občine?

Smo jih že povabili k sodelovanju, pa se ne odzivajo toliko. Mi delamo za vse, želimo si več sodelovanja, a nekako ne pridemo na skupno pot, saj z njihove strani ni volje. Prav nasprotno pa je v Domžalah, kjer smo našli stik in skupaj delamo na projektih, nam prisluznejo, dobimo njihovo pomoč, če jo potrebujemo. Če bi vse občine sodelovale na takem nivoju, bi bilo dosti bolje za njih in za nas. Ljudje se moramo pogovarjati, delati za skupne cilje. Pri nas se ne ločujemo na leve in desne, zanima nas samo, kje lahko pomagamo, da se bodo stvari uredile v korist vseh. Niti ne moremo biti opredeljeni, saj smo neprofitna organizacija in delamo za vse – naše člane in druge.

Kako pa se odpiranje zbornice navzven odraža med članstvom?

Člani so še vedno zadržani, čeprav bi mi želeli čim več sodelovanja, da dajo pripombe, predloge, da nam prenesejo svoje potrebe. Nam ni težko organizirati nekega izobraževanja, težava pa je, da moramo imeti vsaj 10 udeležencev. Če jih ni, se potem združujemo z ostalimi člani gorenjske regije, Kamnikom, Kranjem, Škofjo Loko, Tržičem, Radovljico in Jesenicami, kjer skupaj organiziramo izobraževanja, ki se jih naši člani udeležujejo brezplačno, ostali pa plačajo.

Ne moreva mimo projektov, kot je Štartaj Domžale. Spodbujanje mladih k vključevanju v podjetništvo in realizaciji idej, jih pri tem mentorirati in usmerjati ter jim dati sredstva za zagon njihove podjetniške poti, je vsekakor pozitivna aktivnost k pospeševanju gospodarstva. Morda več o tem?

Za Štartaj Domžale je prišla pobuda z naše strani, predstavili smo jo županu in občinskemu svetu ter dobili pozitiven odziv. Seveda so tudi tukaj izzivi, kot je ogromno prijav iz vse Slovenije, mi pa bi jih seveda želeli čim več iz domačega okolja, da lahko res izluščimo najboljše. Projekt sicer predstavlja prvi korak v podjetništvo, pri nas dobiš informacije, kako se podjetništvo razvija, pa ne samo iz delovnega, ampak tudi pravnega vidika. Pri nas dobijo podporo tako zaposlenih kot zunanjih članov. Moram omeniti, da smo letos naredili korak naprej, saj smo se z dvema ekipama predstavili v Bolgariji, ena ekipa je prejela tudi **Vedeti moramo, da je gospodarska rast danes sicer visoka, a govori se, da prihaja nova kriza. Zagotovo pa smo tako gospodarstvo kot vlada bolj pripravljeni na prihod krize. Obrtniki sicer sami po sebi ne čutimo toliko krize, ker delujemo kot manjše organizacije in običajno gledamo na to, da imamo nekaj rezerve, prihrankov za čas krize. Obnašamo se kot dobri kmetje, ki morajo preživeti, saj nikoli ne vedo, kaj se bo zgodilo, toča, poplave ali kaj drugega.**





GOSPODARSTVO JE DANES BOLJ PRIPRAVLJENO NA NOVO KRIZO

ZORAN POLJŠAK, PREDSEDNIK OBMOČNE OBRTO-PODJETNIŠKE ZBORNICE DOMŽALE

Domžalska Območna obrtno-podjetniška zbornica (v nadaljevanju Obrtna zbornica Domžale) v letošnjem letu praznuje visoki jubilej, 40 let od ustanovitve, čeprav na tem področju delujejo še kakšno leto dlje. Jubilej so pred kratkim obeležili s slavnostno akademijo. S predsednikom zbornice Zoranom Poljšakom pa smo tokrat spregovorili o izzivih preteklih let, spremembah, ki so zbornico zbudile v preteklih letih ter seveda željah za prihodnost.

Mateja A. Kegel

Foto: Iztok Dimec

Naj vam zaupamo – zbornica si želi še več projektov, ki bodo v prid ne le podjetnikom, ampak vsem Domžalčanom. Kakšne ideje imajo in kako bi jih realizirali, pa si lahko preberete v nadaljevanju.

Obrtna zbornica Domžale v letošnjem letu praznuje 40-letnico obstoja, običajno začnemo na začetku, pa dajva tokrat na koncu. Kaj je zaznamovalo zadnje leto na OOO Domžale?

Za zadnje leto bi težko veliko povedal, saj smo vse sile uperili v organizacijo obletnice, na kateri je bilo več kot 800 ljudi, in slavnostno akademijo. Ob tem smo skrbeli tudi, da delo na zbornici poteka normalno, delamo na VEM točki, SPOT-u in drugih projektih, saj če ne bi delali na projektih, bi zbornica težko poslovala. Težave so se namreč začele takrat, ko smo izgubili obvezno članarino, saj smo bili do takrat četrta največja območna obrtno-podjetniška zbornica v Sloveniji, s približno dva tisoč člani, danes pa jih imamo manj kot tisoč in to se pozna na finančnem področju. Sicer pa je zadnje obdobje zaznamovala tudi prodaja naše stare zbornice, posloplja, ki ga, čeprav nam je nekdanje tako dobro služilo, hkrati z novo stavbo, v kateri smo danes, nismo več potrebovali. Ne smemo pa pozabiti niti 10-letnice zgradbe zbornice, v kateri smo danes. Tudi ta obletnica je letos.

Če se ozrete po Sloveniji, kako bi danes, v primerjavi z ostalimi zbornicam, pozicionirali domžalsko?

Mogoče smo bolj aktivni na projektih, a je težko ocenjevati vsako zbornico, saj jih je kar 62 in še ljubljanska, ki je, glede na število zaposlenih, najaktivnejša. Prav ljubljanska je tista,

ki tudi največ sodeluje z vlado in odbori. Ostale zbornice pa bi težko ocenil, saj je vsaka specifična, manjše so recimo bolj vpete v lokalno okolje, ker se ljudje bolj poznajo. Večje zbornice, med katere spadamo tudi mi, pa se trudimo, da bi ustregle čim več občanom, tudi v okviru VEM točke, ki je namenjena vsem. Lahko pa rečem, da smo še vedno med prvih 10 zbornic v Sloveniji.

Vrniva se v zgodovino, na sam začetek. Katere so bile prelomnice, ki jih na zbornici beležite kot pomembnejše v času od ustanovitve pa do danes?

Prvi mejnik je bila zagotovo ustanovitev. Sicer nismo najstarejša zbornica, večina zbornic je letos praznovala že 50 let, tudi naša krovna organizacija, mi pa smo na začetku sodelovali s SZDL, kjer smo imeli svoj odbor, ki ga je vodil gospod Mušič. Sam sem se z zbornico pridružil leta 1983. Sicer pa so od ustanovitve živi še trije ustanovni člani, gospod Smolnikar, gospa Retelj in gospod Počivavšek. Je bilo pa to obdobje, ko se je ustanovila zbornica, prav tako pa smo takrat zgradili oziroma obnovili našo staro hišo. Vmes so bila tudi obdobja, ki so bila težka za obrt. Je bila pa naša prednost, ker smo imeli za seboj Občino Domžale, ki je imela več posluha za obrt kot ostale občine, zato smo se močnejše razvijali, pa ne le v okviru Slovenije, ampak tudi Jugoslavije. Ljudje so k nam hodili gledat, zakaj smo bolj uspešni.

Drugo največje obdobje je bilo v času izgube obveznega članstva. Sam sem bil zelo nezadovoljen, da se je to zgodilo. To je enako, kot če bi dali občanom na voljo, ali bodo plačevali davek ali ga ne bodo plačevali. Normalno, da bodo vsi rekli, da ne, kar tudi ni prav. Težava je, da se večina ne zaveda, da zbornica predstavlja sindikat delodajalcev, in če je prej 60.000 članov plačevalo članarino, jih danes samo še 25.000, naši usposobljeni kadri pa urejajo z vlado in ostalimi zakonodajci in vse. Če je kaj pozitivnega ali negativnega, pa koristijo vsi. Borimo se, da bi dobili prispevek za zastopanje, ki bi ga

morali plačevati vsi.

Zaznamovala pa nas je tudi ustanovitev VEM točk po Sloveniji, na katerih bi težko delali tako kvalitativno, kot delamo, če ne bi bilo velike podpore s strani Občine Domžale. Financiramo se namreč iz članarine, na VEM točkah pa vsi lahko urejajo ali ustanovitev podjetja ali popravke. VEM točka je oskrbovana z našimi kadri, našimi resursi.

Za nami pa je tudi izgradnja novega doma pred desetimi leti, s čimer smo res odlašali, a smo uspeli izpeljati še pred krizo s pomočjo rezervnih sredstev in nekaj kreditov. Projekt izgradnje je trajal dve leti, kar pomeni, da je šlo hitro in vidi se, če so obrtniki složni, uredijo stvari.

Pred leti, ko sva že imela pogovor, ste dejali, da če je veliko gospodarstvo v krizi, je tudi malo gospodarstvo v krizi. Kakšni časi so danes za domžalsko gospodarstvo?

Boljši so, kot so bili takrat. Vedeti moramo, da je gospodarska rast danes sicer visoka, a govori se, da prihaja nova kriza. Zagotovo pa smo tako gospodarstvo kot vlada bolj pripravljene na prihod krize. Obrtniki sicer sami po sebi ne čutimo toliko krize, ker delujemo kot manjše organizacije in običajno gledamo na to, da imamo nekaj rezerve, prihrankov za čas krize. Obnašamo se kot dobri kmetje, ki morajo preživeti, saj nikoli ne vedo, kaj se bo zgodilo, toča, poplave ali kaj drugega. Tako se večina obrtnikov tudi obnaša. Vsaj tisti moje generacije. Mlajši imajo pač drugačne poglede. Je pa veliko naših obrtnikov kooperantov, vključeni so v gospodarske verige in čutijo predvsem pomanjkanje na področju delovne sile. Starejši grejo namreč v pokoj, mlajši pa se odpravljajo v druge posle, računalništvo, pravo, ekonomijo, medtem ko delovne sile v obrtništvu, kot je zidarstvo, gradbeništvo in podobne storitve, manjka.

Omenili ste, da je število članov po ukinitvi obveznega članstva padlo, a menda v zadnjih letih raste?

Članstvo, glede na številko, ki smo jo dosegli dve, tri leta po razpadu sistema plačevanja članarin, kaže na

to, da se danes nekaj več ljudi včlani kot izstopi. Pa tudi razlog za izstop ne ni več članarina, ampak odhod v pokoj, bolezen in podobno. Podjetnik ki sprejme članstvo, ima številne ugodnosti s koriščenjem kartice Mozaik podjetnih, od izobraževanj do zavarovanj, goriva in podobno, tako da denar, ki ga nameni za članarino, zagotovo dobi nazaj. Žal pa ljudje ne sodelujejo v organih zbornice, saj večina ne samo, da noče, niti nima časa, ampak skrbijo samo za poslovanje svojega podjetja. Mi bi si želeli več sodelovanja.

S prihodom direktorice Karoline Vrtačnik je zavel nov veter. Kako ocenjujete vajino sodelovanje? Je bilo uvedenih veliko sprememb in kako se na te spremembe odzivajo člani?

Odziv je pozitiven, Karolina je po duši topla ženska, podjetnica in nekdanja novinarka, delala je v medijski hiši Delo, je tudi pisateljica. Njen pristop je drugačen, ni toliko direktorica v pisarni, ampak je več na terenu. Veliko truda vložijo v projekte, kar je razlika glede na prejšnjo direktorico, ki je bila bolj pisarniška in je skrbela za krog obrtnikov, ki so prihajali sem, sama pa ni bila toliko na terenu. Če se vrnem h Karolini, je torej drug tip direktorice, rada vsakomur ustreže, nima težave iti na teren, do župana, ministra, kamorkoli. Ima veliko volje za delo na več programih, kar je sicer težko, a uspešno usklajuje, na račun tega pa seveda največ trpi družina. Najini odnosi so zelo v redu, ravno zato, ker je ona tako aktivna, sem lahko jaz malo manj, saj vem, da je vse narejeno. Tudi z občino ima zelo dobre odnose.

Z domžalsko občino so odnosi dobri kaj pa ostale občine?

Smo jih že povabili k sodelovanju, pa se ne odzivajo toliko. Mi delamo za vse, želimo si več sodelovanja, a nekako ne pridemo na skupno pot, saj z njihove strani ni volje. Prav nasprotno pa je v Domžalah, kjer smo našli stik in skupaj delamo na projektih, nam prisluhnejo, dobimo njihovo pomoč, če jo potrebujemo. Če bi vse občine sodelovale na takem nivoju, bi bilo dosti bolje za njih in za nas. Ljudje se moramo pogovarjati, delati za skupne cilje. Pri nas se ne ločujemo na leve in desne, zanima nas samo, kje lahko pomagamo, da se bodo stvari uredile v korist vseh. Niti ne moremo biti opredeljeni, saj smo neprofitna organizacija in delamo za vse – naše člane in druge.

Kako pa se odpiranje zbornice navzven odraža med članstvom?

Člani so še vedno zadržani, čeprav bi mi želeli čim več sodelovanja, da dajo pripombe, predloge, da nam prenese-

jo svoje potrebe. Nam ni težko organizirati nekega izobraževanja, težava pa je, da moramo imeti vsaj 10 udeležencev. Če jih ni, se potem združujemo z ostalimi člani gorenjske regije, Kamnikom, Kranjem, Škofjo Loko, Tržičem, Radovljico in Jesenicami, kjer skupaj organiziramo izobraževanja, ki se jih naši člani udeležujejo brezplačno, ostali pa plačajo.

Ne moreva mimo projektov, kot je Štartaj Domžale. Spodbujanje mladih k vključevanju v podjetništvo in realizaciji idej, jih pri tem mentorirati in usmerjati ter jim dati sredstva za zagon njihove podjetniške poti, je vsekakor pozitivna aktivnost k pospeševanju gospodarstva. Morda več o tem?

Za Štartaj Domžale je prišla pobuda z naše strani, predstavili smo jo županu in občinskemu svetu ter dobili pozitiven odziv. Seveda so tudi tukaj izzivi, kot je ogromno prijavi iz vse Slovenije, mi pa bi jih seveda želeli čim več iz domačega okolja, da lahko res izluščimo najboljše. Projekt sicer predstavlja prvi korak v podjetništvo, pri nas dobiš informacije, kako se podjetništvo razvija, pa ne samo iz delovnega, ampak tudi pravnega vidika. Pri nas dobijo podporo tako zaposlenih kot zunanjih članov. Moram omeniti, da smo letos naredili korak naprej, saj smo se z dvema ekipama predstavili v Bolgariji, ena ekipa je prejela tudi mednarodno priznanje. Napredek je očiten, stik med zbornico in občino daje pozitivne rezultate.

Mlade je treba usmerjati, saj ideje imajo, le potegniti jih je treba na plan in temu so namenjeni takšni projekti. Sicer pa smo nasploh odprti tudi za druge projekte, četudi je s tem veliko dela.

Lepo je zaživel tudi coworking prostor – na kakšen način se vanj vključujejo mladi podjetniki?

V tem projektu sodelujejo člani programa Štartaj Domžale, ki pa lahko povabijo tudi svoje prijatelje, da se jim pridružijo in morda v nadaljevanju tudi sami postanejo del programa. Še naprej se bomo poskušali odpirati predvsem mladim. S tem namenom tudi naše sodelavke obiskujejo šole, predstavljajo pogled na obrtništvo.

Domžale so bile vedno poznane kot obrtniško mesto. A kot sva že omenila, je za nami gospodarska kriza, pa potem spet zagon gospodarstva ... Smo danes še vedno obrtniško, podjetniško mesto?

Mislim, da smo še vedno podjetniško mesto. Imamo obrtne cone, in čeprav nam je Trzin vzel največjo, pa imamo eno polno v Jaršah. Kakšnega večje-

ga prostora za gradnjo novih sicer ni, je pa res, da danes mladi podjetniki ne potrebujejo več proizvodnih dejavnosti, ampak so bolj storitvene, največ je računalniške dejavnosti. Želja po velikih projektih je veliko manjša. Se pa še vedno stvari pri gradnji podjetja, obrti pogosto začenejo v garaži, dnevni sobi ...

Omeniti pa velja, da danes ni več toliko spodbud za ustanavljanje novih podjetij, kot so bile pred nekaj leti. Pa še takrat je od 100 ustanovljenih podjetij preživelo morda 10, vsi ostali pa so jih zaprli. Če nimaš želje, nekega konkretnega cilja, tudi ni uspeha. Dejstvo pa je, da obrtništvo vedno niha, enkrat imaš več možnosti, spet drugič manj. Je pa še vedno najlepša počasna rast.

Kolikšen izziv ob vsem tem predstavlja bližina glavnega mesta – je to prednost ali slabost?

Vsekakor je to prednost. Ljubljana je veliko mesto, ogromno Domžalčanov dela v Ljubljani. Včasih smo rekli, da so Domžale spalno mesto, ker so se pri nas gradila stanovanja, delalo pa se je v Ljubljani. Glavne operacije se dogajajo v tej smeri, velike industrije, veliko možnosti za sodelovanje, predelava hrane, proizvodnja, gostinski lokali ... Bližina Ljubljane pritegne, ljudje iz mesta hočejo na deželo, a smo predmestje. Tudi kupna moč je v Ljubljani večja kot drugod, in glavno mesto v času krize ni izgubilo toliko kot recimo Maribor, ki je izgubil veliko industrije.

Sodelujete tudi z nacionalno zbornico. Kako ocenjujete sodelovanje države z gospodarstvom v zadnjih letih? Ima politika posluš za razvoj gospodarstva?

Politika ima posluš za razvoj gospodarstva pred volitvami, iskreno povedano. Sicer je naša krovna organizacija prisotna v pogovorih, tudi sam sem bil dva mandata v izvršnem odboru skupščine v Ljubljani in imam vpogled v njihovo delo. Je pa tako, da lahko vse uskladimo z vlado a ko pride od parlamenta, lahko en amandma vse poruši. In to na koncu, ko nimaš več vpliva. Četudi se trudiš od samega začetka sodelovati, je na koncu pomembno le, ali imaš dovolj politične podpore ali ne. Tam argumenti ne držijo, pač pa svoje naredi politika, čeprav delamo za istega človeka. Sodelovanje je, sodelovanje bo, a z našimi predlogi gremo vedno 'skozi Ljubljano'. Za vsako podporo moraš imeti za sabo veliko podporo ljudi, 25.000, kot jih ima v obliki članstva vsa Slovenija, je že nekaj. Se pa pozna večji posluš, saj se je od stotih včasih izpolnilo le nekaj naših obljub, tri, štiri, pet, danes pa

se zagotovo kakšna več. Naše pobude ne škodijo državi, koristijo pa obrtnikom, gre predvsem za ureditev lažjega poslovanja podjetnikom.

Kaj pa mednarodno poslovanje? Tudi v okviru zbornice organizirate mednarodna srečanja, koliko se člani odzivajo na to?

Vsako leto boljše. Na srečanja prihajajo zlasti tisti, ki so v upravnem odboru, skupščini, ali pa če sami zaznajo priložnost za posel. Vsakega podjetnika pa še posebej pokličemo po telefonu in stimuliramo, mu predstavimo prednosti. Na nas je, da damo predlog, oni pa ga morajo potem izkoristiti ali pa ne.

40 let delovanja zbornice je torej za vami. Kakšni so cilji in usmeritve za naprej?

Nuditi čim več pomoči našim obrtnikom, čim boljše sodelovanje z občinami, želja je tudi, da bi dobili prispevek za zastopanje, ki bi ga plačevali tudi obrtniki, ki niso člani. S tem bi dobili stabilno finančno ozadje, na račun katerega bi lahko dodatno zaposlili ljudi in nudili pomoč še več ljudem – ne samo podjetnikom, ampak tudi občanom. Naredili bi lahko tudi še kakšen projekt več skupaj z občino, ki bo koristen za vse, ki bo sledil skupni ideji. Mi si ne želimo samo finančne pomoči, ampak da dobimo delo, projekte, ki jih naredimo v soglasju z občino in njihovimi interesi ter na podlagi izvedbe dobimo sofinanciranje.

Prav tako je naša želja ponuditi čim več pomoči vsem občanom in če vse to uresničimo, bo dela za nas več kot dovolj. Gre namreč za to, da si želimo, da bi se ljudje za splošne stvari obrnili na nas kot infotočko, kjer lahko vprašajo vse, od tega, kako priti do vodovodarja, pogrebnih storitev in podobno. Je pa vse to stvar pogovora, volje in sodelovanja ter seveda financiranja. □



Vedeti moramo, da je gospodarska rast danes sicer visoka, a govori se, da prihaja nova kriza. Zagotovo pa smo tako gospodarstvo kot vlada bolj pripravljeni na prihod krize. Obrtniki sicer sami po sebi ne čutimo toliko krize, ker delujemo kot manjše organizacije in običajno gledamo na to, da imamo nekaj rezerve, prihrankov za čas krize. Obnašamo se kot dobri kmetje, ki morajo preživeti, saj nikoli ne vedo, kaj se bo zgodilo, toča, poplave ali kaj drugega.

V Termitu prepričani, da so žrtev medijske gonje

0 | 26. Jul 2019, 09:29

Deli na:

Facebook

Twitter

Družba Termit ocenjuje, da je Arsovo poročilo, ki je bilo podlaga za inšpekcijsko prepoved sprejema in predelave odpadkov, nestrokovno. "Računamo, da so naši argumenti dovolj močni, da bo Arso spoznal svojo zmoto," je dejal direktor Anton Serianz.



Sašo Švigelj

Direktor Termita Anton Serianz opozarja, da avtorji poročila niso znani.

Župan Moravč Milan Balažic je zavrnil očitke družbe Termit na opravljeno okoljsko analizo tal in vode na Drtiji, kjer deluje Termit. Gre za stare obraze, povezane s Termitom, je očital strokovnjakom, ki so danes nastopili na Termitovi novinarski konferenci. "Ne verjamem jim niti besede," je dejal v izjavi za medije v Moravčah.

V družbi Termit so do teh ugotovitev prišli po tem, ko so s strokovnjaki podrobno preučili poročilo oziroma interpretacijo kemijskih analiz na osnovni projektne naloge, ki jo je predpisalo ministrstvo za okolje, izvedla pa jo je Agencija RS za okolje (Arso).

V Termitu se v večji meri strinjajo z načinom vzorčenja, prav tako nimajo pripomb glede kemičnih analiz. *»Vendar pa je interpretacija rezultatov s strani Arsa po našem prepričanju nestrokovna in ne upošteva pravih uredb,«* je na včerajšnji novinarski konferenci dejal direktor družbe Termit, d. d., **Anton Serianz**.

Kdo je izdelal poročilo?

Zmotilo ga je tudi, ker v poročilu agencije za okolje sploh ni navedeno, kdo so avtorji dokumenta. *»To je osnovni pogoj za verodostojnost,«* opozarja direktor. Za zdaj družba še ne napoveduje pravnih ukrepov, a je direktor poudaril, da bodo naredili vse za zaščito družbe Termit.

Ob tem priznava, da je lahko napačna interpretacija rezultatov tudi posledica nepopolne projektne naloge, ki jo je ministrstvo za okolje pripravilo januarja 2019.

»Naša sanacija temelji ravno na vgradnji gradbenih materialov, za kontrolo tega pa so merodajni zgolj neporušeni vzorci,« je pojasnil. Kakšna je razlika med porušeni in neporušeni vzorci, je na včerajšnji novinarski konferenci pojasnila **Ana Mladenovič** z Zavoda za **gradbeništvo** Slovenije, ki Termitu izdaja dovoljenje za vgrajeni gradbeni material.

Ne bi smeli uporabljati niti čajne žličke

Po njenih besedah je bistvena razlika v tem, da z analizo neporušenega vzorca ugotavljajo le snovi, iz katerih je ta sestavljen, medtem ko analiza porušenega vzorca poda informacijo o tem, koliko snovi iz vzorca lahko preide v okolje.

Za primer je v roke vzela čajno žličko. Ta je po njenih besedah neporušen vzorec. *»Če nas zanima, koliko je ta žlička nevarna za zdravje ljudi, bomo iz žličke naredili izlužek. Ministrstvo za okolje pa pravi, da ni važno, koliko je topnih kovin notri, važno je, kaj je notri,«* je poudarila.

»In bi to žličko zmleli v prah in bi analizirali, koliko je v njej težkih kovin. Notri je 160.000 miligramov na kilogram kroma, meja pa je 380,« je še dejala. Takšna

vsebnost pa ni nevarna za zdravje ljudi, saj te snovi zaradi postopka izdelave niso topne in tako ne prehajajo v okolje.

»V Termitu predelane odpadke zmešajo z glino ter mešanico ob ustrezni vlagi gradijo v plasti. Na ta način dobijo nepropustne plasti, v katerih so težke kovine fizikalno in kemijsko imobilizirane in zato ne prehajajo v okolje,« je še poudarila strokovnjakinja z zavoda za **gradbeništvo**. Na novinarski konferenci so sicer včeraj nastopili še nekateri drugi strokovnjaki, ki so potrjevali stališče Termita glede interpretacije poročila.

Nova blagovna znamka Slovenski ornament Jože Karlovšek ohranjanja slovensko kulturno dediščino

o-sta.si/24993/nova-blagovna-znamka-slovenski-ornament-joze-karlovsek-ohranjanja-slovensko-kulturno-dediscino

Nakit, ki je nastal v sodelovanju s Slovenskim etnografskim muzejem

Izdelki kolekcije Slovenski ornament Jože Karlovšek

Voščilnico z ornamentom je izdelala kaligrafinja Katarina Rojc iz Domžal.

Lesena knjižna kazalka

Dnevnik branja in zvezek, izdala Mohorjeva založba

V sodelovanju s Steklarno Hrastnik so nastali ročno lasersko gravirani kozarci

Bel prtiček s čipko in vezanim ornamentom je izdelek, s katerimi so nekoč gospodinje rade krasile svoje domove.

Kozarci Steklarne Hrastnik z graviranim ornamentom

Nalivno pero in etui

V sodelovanju z Darjo Trivan je nastal ročno izdelan nakit iz steklenih kroglic in Swarovski kristalov.

Roler pisalo, ki ga krasi Slovenski ornament, je izdelalo celjsko podjetje Vivapen, ki se uvršča med vodilne svetovne proizvajalce pisal, minca pa je izdelana v Švici. Vsi izdelki iz kolekcije Slovenski ornament Jože Karlovšek so zelo kvalitetni.

Čokolada iz kolekcije Slovenski ornament Jože Karlovšek je izdelana v čokoladnici Lucifer in je z okusom orehove potice.

V Sloveniji se ni nihče tako sistematično ukvarjal s slovenskim ornamentom, kot se je Jože Karlovšek. Raziskovalec slovenske ljudske umetnosti, gradbenik, pedagog in slikar, ki je svojo življenjsko pot pričel v Šmarjeti pri Novem mestu in jo zaključil v Domžalah, se je s svojim gigantskim delom in neverjetnim opusom zapisal "med velike slovenske

ljudi, o katerih se bo govorilo toliko časa, dokler bo obstal slovenski rod". Tako so opisali velikana slovenske narodopisne dediščine - Jožeta Karlovška.

Jože Karlovšek (1900-1963) je bil neutrudni raziskovalec in strokovnjak za ornamentiko in slovensko stavbno dediščino, raziskovalec ljudske umetnosti, gradbenik in slikar.

Izdal je več knjig in strokovnih članov o slovenski hiši, slovenskem ornamentu, stavbarstvu.

Povzpel se je med naše najvidnejše raziskovalce ljudskega blaga v **gradbeništvu** in slikarstvu ter s samosvojim načinom dela oral ledino na tem področju. Na njegovo dekorativno slikarstvo je v veliki meri vplival tudi Maksim Gaspari. Prav ornament je pravo jedro Karlovških raziskav, leta 1935 je izdal knjigo Slovenski ornament ter knjigo o ljudskih in obrtniških izdelkih.

Kolekcija Slovenski ornament Jože Karlovšek nadaljuje njegovo delo in ohranja našo bogato kulturno dediščino slovenskega ornamenta. To je namreč nekaj, kar je samo in čisto naše, slovensko, to je tisto, pri čemer nam zaigra srce, pa niti ne vemo točno zakaj. To je tisto, kar je v naši krvi. Blagovna znamka Slovenski ornament Jože Karlovšek ponosno ohranja slovensko kulturno dediščino.

Lani so v Mohorjevi družbi izdali dnevnik branja za odrasle ter zvezek z motivom ornamenta Jožeta Karlovška. Podjetje Vivapen iz Celja je izdelalo nalivno pero z enakim ornamentom, kot se je pojavil v dnevniku in zvezku.

Tako se je rodila kolekcija Slovenski ornament Jože Karlovšek. Prihajali so novi izdelki z ornamentom: roler pisalo, kaligrafska peresa, etui za vizitke, Emo lonček z ornamentom, džezva za kavo, čokolada, knjižno kazalo, kozarci z ročno lasersko vgraviranim ornamentom, izdelani v Steklarni Hrastnik ter ročno izdelana voščilnica s kaligrafsko pisavo, katero je izdelala Katarina Rojc, kaligrafinja. Kolekcijo dopolnjuje bel čipkast prtiček z ornamentom in nakit, ki je nastal v sodelovanju s Slovenskim etnografskim muzejem. V sodelovanju z Darjo Trivan je nastal ročno izdelan nakit iz steklenih kroglic in Swarovski kristalov.

V razvoju je spominski srebrnik, izdelala ga bo Zlatarna Celje, v sodelovanju s Slovenskim etnografskim muzejem. Zlatarna Celje bo proti koncu leta lansirala tudi žensko ročno uro z ornamentom. V Steklarni Hrastnik razvijajo steklenico za vodo. V sodelovanju z domačo slaščičarno iz Celja, se pripravlja darilna kovinska škatla z domačim pecivom. Škatla bo podobna tistim, katere so imele gospodinje nekoč v svojih kuhinjah.

Kolekcija se dopolnjuje z novimi izdelki, ki jih krasi ornament Jožeta Karlovška, skupno vsem izdelkom pa je, da so izdelani v Sloveniji ter zelo kvalitetni.

Blagovna znamka je tudi avtorsko zaščitena, vizija razvoja blagovne znamke je ustvariti prepoznano blagovno znamko z velikim naborom izdelkov. Kolekcijo razvija družina Jožeta Karlovška

več

Slovenski ornament se je razvil samostojno iz prvotnega skupnega, staroslovanskega, in to do takšne popolnosti, da ga lahko prištevamo k najlepšim ornamentom raznih slogov.

Naš ornament ima svojo tradicijo in zgodovino. Razvijal in dopolnjeval se je s slovenskim življenjem do današnjega dne. Karlovšek že v svojem raziskovanju zgodovine starih Slovanov raziskuje slovenski slog.

Raziskovanje Slovenskega ornamenta skozi zgodovino

V raziskovanju slovenskega ornamenta Karlovšek želi dokazati, kako močno drevo je Slovenski ornament, ki raste iz globine narodove duše in zemlje že tisočletja ter kaže za vsako dobo svoje preteklosti posebni svet. Sicer se Karlovšek v svojem preučevanju in raziskovanju ornamentike dotakne najstarejših kultur od okoli leta 4000 pr.n.št, ga spremlja preko grške umetnosti ter rimske kulture, srednjeveške umetnosti ter se fokusira na ornamentalno umetnost Vzhoda.

V svojih raziskavah obravnava poslikavo keramike v dobi neolitika na ozemlju današnjega Irana, kot vodilne kulture ornamentike, katere glavni motiv je živalsko telo. Karlovšek obravnava nato tudi preseljevanju ljudstev, ki se odraža na ornamentu.

Karlovšek tudi obravnava srednjeazijsko področje, iz koder so se priselili v Evropo Bolgari, Madžari in Turki ter s seboj prinašali nov motivni svet. Tudi ti motivi so se na svoj način prilagodili umetnosti v novi domovini. Karlovšek se zanima tudi za lastnosti ornamenta na področju Kavkaza, Turkestana ter pokrajin ob Volgi.

Obravnava turške, madžarske in bolgarske vplive na razvoj slovenskega ornamenta. Pripisuje veliko vlogo Perzijski kulturi, kjer se je stikalo več azijskih, indijskih in sibirskih kultur. Karlovšek se dotakne tudi kitajske in indijske ornamentike ter njuno vlogo v razmerju do slovenske ornamentike. Ugotavlja številne podobnosti med slovenskim in kitajskim ornamentom, prav tako indijskim. Na primer iz indijske umetnosti, ki pozna pisane in

eksotične ptice, so tudi k nam prihajali ti motivi, preko Perzije in prednje Azije v starokrščansko umetnost. Karlovšek pripisuje pomembno vlogo za slovansko ornamentiko tudi arabskemu ornamentu.

Izhodišče umetnosti Slovanov je bilo poljedelstvo, narava jim je pomenila največ, pri Slovanih se je razvilo čustveno razpoloženje, ki nas zaznamuje še dandanes in teh lastnosti niso mogli zatreti kasnejši boji.

Zanimivo je, da do 15. stoletja ni ohranjenega skoraj nič takega, kar bi dokumentiralo našo dotedanjo ornamentiko, zato se je Karlovšek odločil za neverjetno delo, in sicer z rekonstrukcijo zapolniti to praznino, kjer se je naslonil na okrasitve kartuzijanskega brata Nikolaja, ki je leta 1347 krasil znani kodeks De civitate Dei v Bistri.

Neverjetno izčrpen je bil Karlovšek pri obravnavi razvoja ne samo slovenskega ornamenta, ampak tudi ornamenta v splošnem smislu. Spremljati ga začne od njegovih začetkov v Paleolitiku, to je pred 2,6 milijona let.

Številni eminentni umetniki za časa življenja Jožeta Karlovška, so močno vplivali na delo Jožeta Karlovšek in ga tudi spodbujali ter občudovali: akademski slikar Božidar Jakac, pisatelj Franc Saleški Finžgar, arhitekt Franc Ravnikar, dr. Ivan Grafenauer, dr. Niko Kuret, Maksim Gaspari in drugi.

Lepo je, to je lepota po naše!

Svet Jožeta Karlovška je raznovrsten, pisan, barvit, zanimiv, domiseln in pester. Poln je krasilnih podrobnosti. To je svet, ki je našim prednikom pomenil lepoto. Ob pogledu na bogastvo in barvito razkošje so vedno zmogli izraz občudovanja: "Lepo je, to je lepota po naše!"

Karlovšek ornamentiko šteje kot likovno vejo umetnosti.

Jože Karlovšek je ornament definiral kot nekaj, ki na naredi neko površino lepšo, mikavnejšo, dragocenejšo. Pravi, da je človeško oko že iz narave navajeno, da slikovitost kakšnega predmeta vpliva fizično ugodno na človeka. Za naravni primer je navedel travnik, ki nima enotne zelene barve, temveč so slikoviti z različnimi barvnimi odtenki. Kadar naravna snov ali izdelek nima ornamentalne slikovitost si moramo pri tem umetno pomagati,

Ljubezen do vsega slovenskega

Blagovna znamka Slovenski ornament-Jože Karlovšek je nadaljevanje njegovega dela, ljubil je vse, kar je bilo slovensko. Bil je častilec slovenske lepote. V času, ko je živel, si zagotovo ni bilo mogoče predstavljati, da se bo svet tako zelo spreminjal, kot se. Številni Slovenci danes odhajajo po svetu, hkrati k nam prihaja vedno več tujcev. Naša naloga je, da ohranjamo slovensko kulturo in ne smemo dopustiti, da izgine, pa čeprav tujci s seboj prinašajo svojo kulturo in tisti, ki odhajajo v tujino, vstopajo v novo kulturo.

V Šmarjeti je rojstna Karlovškova hiša

Jože Karlovšek se je rodil v Šmarjeti, občina Šmarješke toplice.

Rojstna hiša Jožeta Karlovška stoji nasproti cerkve sv. Marjete v Šmarjeti. Današnjo veliko sodobno hišo v baročnem stilu je sezidal Karlovškov oče. V hiši sta nekdanj delovali tudi gostilna in trgovina ter prenočišča za goste. V rojstnem kraju, Šmarjeti mu je posvečen bronasti kip, ki je delo akademskega kiparja Borisa Prokofjeva. Svoj čas je bila v njegovi rojstni hiši v Šmarjeti urejena tudi spominska soba in stalna razstava.

26.7.2019 7:17

Termit zavrača očitke Arsa o povzročeni okoljski škodi

Ljubljana/Moravče, 25. julija (STA) - V podjetju Termit so danes zavrnilo izsledke analize Arsa, ki je nedavno pokazala onesnaženje tal in podzemnih ter izcednih voda na območju opuščene peskokopa Drtija. Po njihovih ocenah je interpretacija rezultatov nestrokovna. Moravški župan Milan Balažič predstavnikom Termita ne verjame, na okoljskem ministrstvu pa zadeve ne komentirajo.

Poročilo Agencije RS za okolje (Arso) po opravljeni analizi tal in vode na območju Drtije je nestrokovno, je na novinarski konferenci na sedežu podjetja v Drtiji ocenil direktor družbe Anton Serianz. Termit se po navedbah direktorja večinoma strinja z načinom vzorčenja in tudi kemičnimi analizami v okviru analize, ki jo je v začetku leta naročilo ministrstvo za okolje in prostor. "Interpretacija s strani Arsa pa je po našem prepričanju nestrokovna in ne upošteva pravih uredb," je pojasnil.

Vzorčenje je sicer opravilo podjetje Irigo Consulting, analize pa so bile izdelane v Nacionalnem laboratoriju za zdravje, okolje in hrano (NLZOH) v Mariboru. A težava je nastala že pred tem, je prepričan Serianz. Razlog za neustreznost vzorčenja in izluževanja vzorcev po njegovem namreč izvira že iz projektne naloge, ki jo je pripravilo okoljsko ministrstvo. V tej nalogi je ministrstvo določilo, da se za testiranje odvzame porušene - torej zmlate - vzorce in ne neporušenih.

Serianz je bil kritičen tudi do dejstva, da poročilo ne opredeljuje, kdo na Arsu je podal interpretacijo in ali ima ta oseba dovolj strokovnega znanja za to delo.

Svetovalka uprave Termita Alenka Sešek Pavlin je poudarila, da Termit sprejema izključno inertne in nenevarne odpadke. Teh ne odlaga, ampak jih predela v gradbeni material, s katerim zapolnjuje luknje, ki so nastale v desetletjih kopanja kremenčevega peska. V postopku predelave dosega, da se "potencialno nevarne snovi trajno imobilizirajo" in tako ne morejo uhajati v okolje.

Kar dela Termit, je "dobro, koristno in potrebno", je tudi v skladu zavezami EU na področju vzpostavljanja krožnega gospodarstva v praksi, je menila Ana Mladenovič iz Zavoda za **gradbeništvo** Slovenije (ZAG), ki Termitu izdaja dovoljenje za vgrajeni gradbeni material. ZAG sodeluje s Termitom od leta 2012 in na podlagi izkušenj iz tega obdobja je Mladenovičeva poudarila, da podjetje dela "odgovorno in pošteno".

Arso je po njenem pri analizi naredil napako, ko je nasip, ki je gradbeni objekt, obravnaval kot tla in rezultate presojal po uredbi o mejnih, opozorilnih in kritičnih imisijskih vrednostih nevarnih snovi v tleh. "Ta napačna klasifikacija objekta je določila napačno analitiko," je opozorila.

Izpostavila je tudi problematičnost analize zmlatih vzorcev. V odpadkih, ki jih v skladu z izdanimi dovoljenji sprejema Termit, so namreč prisotne težke kovine, a te so povsod okoli nas. Tudi denimo v čajni žlički, ki jo uporabljamo vsakodnevno, ter cementu. "Njihova vsebnost ni problematična, saj so te snovi netopne in imobilno vezane, zato ne prehajajo v okolje. Ključno je torej, koliko se te snovi izločajo iz materiala," je poudarila.

Domen Neffat iz odvetniške družbe Neffat je poudaril, da je poročilo glede na to, da so bile vse analize narejene na gradbenem objektu, nasipu, in ne na tleh, z vidika nastanka okoljske škode tlom občutno pomanjkljivo. Naravna tla v sklopu analiz po njegovih besedah sploh niso bila preiskana.

Serianz je sicer zagotovil, da delovna mesta v Termitu in njegova nadaljnja proizvodnja zaenkrat niso ogroženi. Jim je pa bila povzročena velika škoda, je poudaril.

Preden se bo Termit odločil o nadaljnjih korakih, bodo v podjetju počakali na odziv Arsa. "Računamo, da so naši argumenti dovolj močni, da bo Arso spoznal svojo zmotu," je dejal direktor. "Sicer pa smo podjetje, ki živi od trga, in bomo zaščitili vse svoje interese," je poudaril. Arsu ne očita goljufije, ampak zgolj nestrokovnost.

Na novinarsko konferenco se je v izjavi za medije odzval župan Občine Moravče Milan Balažič, ki je nad trditvami Termita zgrožen. Strokovnjaki, ki so zagovarjali podjetje, so v Moravčah "dobro znani obrazi". "To so obrazi, ki so ves čas podpirali Termit in imajo roke do komolcev umazane s to podporo in raznimi analizami, ki kažejo, da je vse v najlepšem redu," je očital Balažič.

Gre za ljudi, ki so na plačilni listi Termita, je izpostavil in dodal: "Ne verjamem jim absolutno niti besede." Ponovno je pozval k odvzemu okoljevarstvenega dovoljenja Termitu za predelavo odpadkov ter temeljiti sanaciji prizadetega območja.

Na ministrstvu za okolje in prostor medtem poročila o stanju okolja na Drtiji ne komentirajo. Gre namreč za ugotovitve, ki služijo kot dokazilo v upravnem postopku ugotavljanja okoljske škode, postopek pa je še v teku, so pojasnili za STA. So pa spomnili, da so bili predstavniki Termita prisotni pri vseh aktivnostih - vzorčenju in raziskavah - na območju peskokopa Drtija.

Kmetijska zadruga Ptuj je med najuspešnejšimi v državi

Ptujinfo 26. Julij 2019 16:25 v [Politika in gospodarstvo](#)



Po stagnaciji je kmetijstvu lani uspel velik preobrat. Čisti dobiček tako visok ni bil že vse od sprejetja evra. Na lestvico pa se je uvrstilo kar nekaj podravske družbe.

Kmetijstvo v Sloveniji predstavlja 1,3 odstotka bruto domačega proizvoda. Ta prispevek se je v letih velike gospodarske rasti vztrajno nižal; medtem ko so slovenska podjetja v splošnem beležila veliko rast, so prihodki od prodaje družb v kmetijstvu stagnirali.

A po dveh letih je dodana vrednost v kmetijstvu, gozdarstvu in ribolovu v 2018 dosegla ogromno rast. S kar 22 odstotki je bliskovito švignila mimo 4,5-odstotne rasti slovenskega BDP. Celo v **gradbeništvu** so zabeležili 'le' 13-odstotno rast.

Pri Financah so na osnovi uradne statistike, z analizo velikih kmetovalcev in samostojnih podjetnikov oziroma manjših kmetij ugotovili, da so prihodki od prodaje družb na področju kmetijstva v 2018 zrasli za devet odstotkov.

Podjetja v tej panogi so zabeležila skupno 11 milijonov evrov dobička. O takih zneskih je nazadnje bilo govora leta 2007, ob sprejetju evra.

Omeniti sicer velja, da so k temu močno prispevale tudi subvencije v kmetijski dejavnosti. S skupno 20 milijoni evrov so te namreč bile najvišje v zadnjem desetletju.

Izvrstna letina

Razloge za poskok gre iskati predvsem v obsežnejšem rastlinskem pridelku, ki je za 36 odstotkov presegal tistega iz leta 2017. Še posebej so se veselili sadjarji, saj se je vrednost pridelanega sadja ob izjemno dobri letini potrojila. S tem pa je za dobrih 40 odstotkov porasla tudi vrednost vina. Vrednost pridelanih žit in industrijskih rastlin je medtem bila večja za šest odstotkov.

Največja kmetijska podjetja in zadruga

Na lestvico največjih kmetijskih podjetij in zadrug v Sloveniji, ki so jo glede na prihodke od prodaje pripravili pri Financah, se je uvrstilo kar nekaj podravskih družb:

Vir: Finance.si (AJPEŠ, Bisnode GVIN, letna poročila)

Na kar šesto mesto po prihodkih od prodaje se je uvrstila **KZ Ptuj**, ki je pri 122 zaposlenih naredila **32,2 milijona evrov**, z osmim mestom pa ji sledi **KZ Lenart**, ki je pri 56 zaposlenih ustvarilo **23,7 milijona evrov**.

Tudi **Kmetijska zadruga Slovenska Bistrica** je z desetimi zaposlenimi ustvarila **15 milijonov evrov** (19. mesto), **KZ Hoče** z devetimi zaposlenimi **deset milijonov** (27. mesto) in **KZ Rače** z 52 zaposlenimi **6,3 milijona evrov** (36. mesto) od prodaje.

Med kmetijskimi družbami je več kot milijon dobička ustvarilo podjetje v lasti Perutnine Ptuj **PP – Agro**, specializirano za proizvodnjo in prodajo krmnih mešanic, ki se je uvrstilo na 23. mesto, saj je zaslužiło **12,3 milijona evrov** prihodkov od prodaje in ustvarilo **1,2 milijona evrov dobička**.

Naj še omenimo, da se je pomursko podjetje **Paradajz** nedavno uvrstilo na lestvico najuspešnejših srednjih podjetij, po dobičkih pa se lahko kosa celo s podjetji s področja farmacije in IT. Družba, ki nam je dala znane paradižnike **Lušt**, je lani zabeležila **8,1 milijona evrov** prihodkov od prodaje in **1,8 milijona evrov** čistega dobička.

A Finance pri tem opozarjajo:

»Državni statistiki in javne baze so do kmetov razumevajoči toliko, da od njih ne zahtevajo (podrobnih) podatkov o poslovanju. Prijaznost birokratov verjetno večini godi, seveda pa to otežuje analizo poslovanja manjših kmetij. Kako dobro oziroma slabo gre kmetijstvu, predvsem najmanjšim enotam, je težko oceniti, saj so tisti, ki se ukvarjajo s kmetijsko dejavnostjo, organizirani zelo različno, vodijo se v različnih registrih in številni ne objavljajo poslovnih rezultatov.«

Kmetijska zadruga Ptuj je med najuspešnejšimi v državi

Ptujinfo 26. Julij 2019 16:25 v [Politika in gospodarstvo](#)



Po stagnaciji je kmetijstvu lani uspel velik preobrat. Čisti dobiček tako visok ni bil že vse od sprejetja evra. Na lestvico pa se je uvrstilo kar nekaj podravske družbe.

Kmetijstvo v Sloveniji predstavlja 1,3 odstotka bruto domačega proizvoda. Ta prispevek se je v letih velike gospodarske rasti vztrajno nižal; medtem ko so slovenska podjetja v splošnem beležila veliko rast, so prihodki od prodaje družb v kmetijstvu stagnirali.

A po dveh letih je dodana vrednost v kmetijstvu, gozdarstvu in ribolovu v 2018 dosegla ogromno rast. S kar 22 odstotki je bliskovito švignila mimo 4,5-odstotne rasti slovenskega BDP. Celo v **gradbeništvu** so zabeležili 'le' 13-odstotno rast.

Pri Financah so na osnovi uradne statistike, z analizo velikih kmetovalcev in samostojnih podjetnikov oziroma manjših kmetij ugotovili, da so prihodki od prodaje družb na področju kmetijstva v 2018 zrasli za devet odstotkov.

Podjetja v tej panogi so zabeležila skupno 11 milijonov evrov dobička. O takih zneskih je nazadnje bilo govora leta 2007, ob sprejetju evra.

Omeniti sicer velja, da so k temu močno prispevale tudi subvencije v kmetijski dejavnosti. S skupno 20 milijoni evrov so te namreč bile najvišje v zadnjem desetletju.

Izvrstna letina

Razloge za poskok gre iskati predvsem v obsežnejšem rastlinskem pridelku, ki je za 36 odstotkov presegal tistega iz leta 2017. Še posebej so se veselili sadjarji, saj se je vrednost pridelanega sadja ob izjemno dobri letini potrojila. S tem pa je za dobrih 40 odstotkov porasla tudi vrednost vina. Vrednost pridelanih žit in industrijskih rastlin je medtem bila večja za šest odstotkov.

Največja kmetijska podjetja in zadruga

Na lestvico največjih kmetijskih podjetij in zadrug v Sloveniji, ki so jo glede na prihodke od prodaje pripravili pri Financah, se je uvrstilo kar nekaj podravskih družb:

Vir: Finance.si (AJPEŠ, Bisnode GVIN, letna poročila)

Na kar šesto mesto po prihodkih od prodaje se je uvrstila **KZ Ptuj**, ki je pri 122 zaposlenih naredila **32,2 milijona evrov**, z osmim mestom pa ji sledi **KZ Lenart**, ki je pri 56 zaposlenih ustvarilo **23,7 milijona evrov**.

Tudi **Kmetijska zadruga Slovenska Bistrica** je z desetimi zaposlenimi ustvarila **15 milijonov evrov** (19. mesto), **KZ Hoče** z devetimi zaposlenimi **deset milijonov** (27. mesto) in **KZ Rače** z 52 zaposlenimi **6,3 milijona evrov** (36. mesto) od prodaje.

Med kmetijskimi družbami je več kot milijon dobička ustvarilo podjetje v lasti Perutnine Ptuj **PP – Agro**, specializirano za proizvodnjo in prodajo krmnih mešanic, ki se je uvrstilo na 23. mesto, saj je zaslužiło **12,3 milijona evrov** prihodkov od prodaje in ustvarilo **1,2 milijona evrov dobička**.

Naj še omenimo, da se je pomursko podjetje **Paradajz** nedavno uvrstilo na lestvico najuspešnejših srednjih podjetij, po dobičkih pa se lahko kosa celo s podjetji s področja farmacije in IT. Družba, ki nam je dala znane paradižnike **Lušt**, je lani zabeležila **8,1 milijona evrov** prihodkov od prodaje in **1,8 milijona evrov** čistega dobička.

A Finance pri tem opozarjajo:

»Državni statistiki in javne baze so do kmetov razumevajoči toliko, da od njih ne zahtevajo (podrobnih) podatkov o poslovanju. Prijaznost birokratov verjetno večini godi, seveda pa to otežuje analizo poslovanja manjših kmetij. Kako dobro oziroma slabo gre kmetijstvu, predvsem najmanjšim enotam, je težko oceniti, saj so tisti, ki se ukvarjajo s kmetijsko dejavnostjo, organizirani zelo različno, vodijo se v različnih registrih in številni ne objavljajo poslovnih rezultatov.«